

מחוזר וזרמס – תולדותיו ותכונותיו הפאליאוגראפיות והקודיקולוגיות

מלacci בית-אריה

א. שני חלקי של מחוזר וזרמס והזיקה בוניהם

ומספר השורות 25; החטיבה המקראית בו כתובה בשתי עמודות, וממדי השטח הכתוב והים למדדו בגוף המחוור. מוקן מלאיל, גם שרטוט העמודרים בין הינקב בשוליו הדרפים המדריך את השרוטש שונים בשני הרכבים.

לא ספק גם נקד כל ברך משני כרכי המחוור בירוי נקדן אחר, שכן שיטת הניקוד של ברך א' שניה משניתה הניקוד של ברך ב' ומשקהנו נהוגו הניגרי אוחרים: דברי הניקוד של ברך א' מיצגים שיטת נקד ארץישראלית-טרבנית ומסורתית-קראית קדמת-אשכנזית², ואילו ניקודו של ברך ב' הוא ניקוד טברני לכל דבר.

שוי הרכבים שונים אף בקישוטיהם. לעומת שפע הקישוטים, העיטורים והאווריות שביבר א', מעטים מאוד הקישוטים בברך ב'. גם בגלגוליהם שונים שני הרכבים זה מה. העותות-השלדים, ההגאות, התיקונים והטעפות הרובים בברך ב' מיידים על שימוש רצוף בו מוקן כתיבתו עוד לדורות האחרוניים, ואילו העותות-השלדים וההשלמות בששלבי ברך ב', שהן ובן-בובל מאותרות, וככל-הנראה אין קדימות למאה והט"ז. עד המאה ה-ט"ז, מעבעות כרואה. כי כמעט לא נעשה שימוש בו לפני המאה ה-ט"ז. עד המאה ה-ט"ז היסטוריה של ברך א' שונה אפוא לחליותן בחילופיה של ברך ב'.

אף בהבינה הטקסטואלית מעלה, כי שני הרכבים אינם שני חלקים של מהזור אחד, שני מעתקים שעש בכתובם בכפפה אחת. ראשית, מערבת היפותים בברך א' אינה שמיימה, וחסרים בה ה"מעבות"³. אולם ההוכחה החותכת בירוי עליה ספר קהלה, שהועתק גם בברך א' (שם החתולתו השרה) וגם בברך ב'.

אמור מעטה, לפניו שתי היידות פאליאוגראפיות נפרדות, שני חלקים של מהзор לשלשנה, שכ-אחד מהם נכתב בידי ספר אחר, בערך אותה תקופה ובאותו איזור, ולפי שהשלימו זה זה, זוגו זה זה – ככל-הנראה רק במאה ה-ט"ז – על-מנת שיושמו את חונו בית-היכנסת הגודל בווורמס. משעדרנו על אל-אייתלותם של שני החלקים, ונפנה לעסוק בברך הראשון, המובא במודדורות הפאליאומיליה שלפנינו.

נככל, ביצורה נספח, גם בתוך: קוֹבֵץ מְאִרְמִים בְּלַשׁׂן חֹזֵל, א. יְרוּשָׁלָם תְּשִׁלְבָּב, עמ' 347–302. יהוא אקליאוגראפי של ברכם הראשו של המחוור בכלל בספר: קלט דיאט ומי' ביראייה, אוצר כתבי-יד ערבים מומ-הביבים בעזינו ציינו אארך עד שנות ה-70, I וירושלם-טאטי תשלי'ב, מס' 7. גולדשטייט שער, שהרכח השינוי כתבה, בוגאת, קצת אחוריו הראשון, ושיתוון כי נגרב בידי ספר אחר רוח, עמ' 221–219. דן בבעיטה החזרה על המחוור בארכיות, והגע למסקנות הנקונה. שא-על-פי שני הרכבים משלימים זה את זה, אין לך אותן ביצהירה. בית-אריה העיד על הדבולים הביבים בין שני הרכבים. סיידאט ובית-אריה הפרידו בכלל את שני הרכבים, וכללו בטור כתבי-היד המתוארכים רק את ברכם הראשו.

או מהה להבדרי רופ' עזריא פלישר, רופ' בעלת נקריס ופروف' חנא שמירק, שקראו את מקרי והערוי לי העוזה מועלות.

ראה תיאורה להלן, כאמור של א' אלדר.

כפי שציין גולדשטייט, עמ' 389.

מ חזר קהילת ורמייז, היא העיר וזרמס שבגרמניה, מכיל שני כרכים, ונהנים שמריהם בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי. כרך אחד, שסימנו 4°, Heb. 4° 781/1, והוא המובא במהדרה פאקסימלית זו, מחזק את התפלות, ובעיקר את הפoitim, לשבותת המוציאות, לפoitim, לשבתת הגדר, לפסת, לשבותת ולתsha'va' באב, וכן שני ספרי מקרה וקטומים מקאדים אחרים, ואילו הכרך השני, שסימנו Heb. 2/4, מחזק את סדר התפלילה והփoitim למים הנראים ולטרכות.

אם-כ"י שני הרכבים של המחוור ישמשו את קהילת וזרמס מאות שנים, כפי שמעודים רישומים רבים שעשו בידי חונים, שעבורו פנוי התיבה בבית-הכנתה של הקהילה משנת שכ"ו (1565/6) ואילר, בשני הרכבים ואלה להלן), למלען מכל מלך האות, שכ-ברך נכתב בדרכו אחר, ולא עוד אלא שמיירקה א' מזו שכברך ב'. נמי חסר בין שני הרכבים.

נצעיר אחות בוכות הפרדש שנ-ברכי המחוור זה מה, מהן פאליאוגראפות וקוריקולוגיות, מן-טקסטואליות וההיסטוריה. ראש להן הממעצא עוללה מהושאות הכתב של כל-הקלים. המעד, כי למורתה דרמיון שבין כתיבות שני החלקים – כתיבות נבות טיפוס כתוב אחד, אשכני מרובע הדור, ובועלות טגןן אחד – ניכרים בין-ההבדלים מורפולוגיים ואף שוני בגודל האותיות. באופן בולט שונה צורת התחליף לשם ההווה בברך א' מזו שכברך ב'. ד' בכל זה כדי לבקש, שכ-ברך נכתב בידי מעתק אחר, שני הרכבים נבלמים וזה מה ממידה לא מボטלן ביחסם של הללו. גלגולנותם וBITS שבן גובם ביחסם של הללו. ממדיהם העמודים בברך א' גם-378–373 מ"מ × 298 מ"מ, ואילו ממדיהם בשערו רב-יריתם אשרני מרובע הדור, ובועלות טגןן אחד – ניכרים בין-ההבדלים המשחנתוכו של ברכ' ב'. אל ששני הרכבים נברשו ונמי חסרו ביחסו הטקסט הכתוב וביעמיו, ממדיהם השוחות הכתוב בברך א' הם 205–201 מ"מ × 284–295 מ"מ. אמן, שלו ברכ' ב' נחקרו ביחסו הטקסט שhort בברך ב', ממדיהם השוחות הכתוב בברך א' הם 26–27 (למעט שלושה קוטרטים, שבהם 26–25 מ"מ × 201–205 מ"מ), ואילו ממדיהם בשערו רב-יריתם שhort בברך ב' הם 287–300 מ"מ × 312–310 מ"מ. אמן, שלו ברכ' ב' נחקרו ביחסו הטקסט הכתוב בברך ב', ממדיהם השוחות הכתוב בברך א' הם 32–33 מ"מ × 273–270 מ"מ × 187–189 מ"מ.

ביאורי היסמין:] לאקונה בעיטות: < השלמת המהגר בעיטות:

1 עד כה הנפרטנו שני תיאורים מקופים של מהזור וזרמס. התיאור הראשון, המוקדש בעיקר לפוישת הוגננות ופטריות של שני ררכ' המחוור, הופיע ספור לעברת המחוור לבית הספרטה האלאומי והאוניברסיטאי: ד' גולדשטייט, "מהזור וזרמס", קרייט, פלט (לשונן), עמ' 388–396, 522–513 (להלן: גולדשטייט); למוטס בנס בקובץ מסמיכו: מהקי תפליה ופoitim, וירושלם תשלי'ט, עמ' 9–30. התיאור השני פורסם פולני-ירושיאית: E. Röhl, "Das Wormser Machsor", in: *Festschrift zur Wiedereröffnung der Alten Synagoge zu Worms*, Frankfurt o/M 1961, pp. 217–227 (להלן: דר-המקרא). ספר זה הופיע גם בתרגום לאנגלית ובסינית, ובעריכת מאירם, וורטס. הו. הוחזרו ורפסת הייאור זה, ובשיטות מודרניות וצערף להזרה על עמודות מזירות. בORTH: אדרם, שתונין ויר הונגן בגרנזה המערבית (ORTH — Zeitschrift der Rabbiner-Konferenz in der Bundesrepublik Deutschland), יא–יב (תשס"א–תשס"ב), עמ' 219–233 (להלן: רוח). התיאור פורט של ניקודו של ברכ' א' של המחוור בסיס מס' 19 בית-אריה, ניקודו של מהזור ק"ק וזרמס, לטשנו, בט (תשכ"ה), עמ' 80–102, 46–27.

ב. היקפו וסדרו של המחזור, זמנו ומעתיקו

כתבי-יד בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי 1/781⁴ Heb. מחזק ב-217 דפיו מחוץ המכיל חטיבות אלה:

(א) סדרי תפילה ופיוטים:

- (1) דפים ו-108ב: לשכבות מיהוות לאربع פרשות, פורום ולשבט
 ב-לולן פירוט הולכותם. דפים ב-8ב: רשות שקלים; דפים
 ק-א5: פרשות צור; דפים 15ב-20ב: פורום; דפים 20ב-26: פרשות
 כהן; דפים 26-34א: פרשות החודש; דפים 34א-41א: שבת הגזול;
 דפים 41א-41ב: פסח.

עינויו נגמונתו. אטהורם בטלם (ד' 108:10). אך סוף הטעתקט בעמודו הוא כותב חמשית בצד
ארבעת הדפים האחוריים של חלך והוא מהווים קומטרא מוקטן בן שני
גיגיות. בסוף חלק זה כתוב הטופר קולופון מקוצר, שאינו אלא גוסחת-סימן
מזהירות. שיטתה רוחה עצל מעתקים באשכנז ובצפת, ובזה שיבץ את
ההשורה: "חוך ונחוך, הסופר שרמה לא יחק, לא הווע לא לעעלם. עד עילא
החרום בסולם" (ד' 108:10).

עימור ניאומני

- (2) בדים 109-155: לשבעות.
הקלקן הילג'ון ווינגייט

- (3) דפים 184-155ב' : לתשעה באב.
סופו של הלשפט בתחום עלי-גביו קונטנס מוקטן בן שני גליונות (ארבעה דפים).
סוף הלשפט בתחום עלי-גביו יאנמיטר. דף 184 ב' מותר ריק מעירא.

[ב] חלקים מן המקרא:

- (4) דפים 185-203: ספר קהלה, מאמצע פטוק י' של פרק א', עד סוף הספר (דפים 185-189; לפניהם דף 185 חסר דף אחד, שהוחזק את התחלת סטוטו של חלק זה כתוב על-גבי קוטרנס מוקטן בן שני גלגולות (ארבעה דפים). ספר איוב כתוב בצורתי עיתור גיאומטרי, המוקף בשני מעגלים

המצוירים בדיו, ובסוף נוכ

המעתק, בין דת היבנה "לפרט" וועל היבנה "ושתמה" שבשולויים ציוו טרמי שרבוב, אלום ספק אם מיזו של רם עזז. א'143, ב'129, ג'176. במנוגם של מעתקים שונים על הסופר, שמהות, נזכרנו גם דברים ב-22, כ'145. בר' מינ'ו'ר'ין בירטום, נך, נהג שמהה סודה. כ'222 נזכרת המלה "שמהה" במועתק וחופף אותה שמורתם. בר' נזהר שמהה שמהה. כ'129 נכתבה היבנה "שמהה" בשורה 14, והוא הובלטה על ידי נזקודה בקולם. בר' כ'129 נכתבה היבנה "שמהה" בשורה ה-14 בפסק המונעק בשורה אחוריה, דז'ו א'140. ובן עיטה מבדקה דז'ו דז'ו חומה, שנגונה, ככל'ה-נראנו. בד'ו יזרח מנגון הדיו על הטקסט, ובogenous עיטורי מונעת מן אקרוטיביותם. בר' כ'143 נכתבה בשורה 11 א'143' "פהארה שמהה": א'אתניתה "שמהה" נכתבו בדיו אודומה וקעה המלה עשרה. בר' כ'167 נזכר בפ' 14 העדר השורה יערף' שישן והשזהו. הר' היבנה שמייענה שורה בקרלטס לילדרים מרים או לא למונחים או לא גונג' והשזהו. הר' היפערם, שהה מזכיר היפערם או עבון גראשין, דז'ו כ'167. הנען העדר יעד'ו זדר'ו. נכת' המפעיק בדיו אודומה בשורה 22: א'ן א'ן בחולל של מונע אידירג'ובל ואות זדר'ו.

על מקורות נסחה זו במדרשיים המאוחרים, ועל האפשרות שמדובר ע"כ בפלוטוס אנטישי. A. Altmann, "The Ladder of Ascension". *Studies in Mysticism and Religion Presented to Gershom Scholem on His Seventieth Birthday*, 12-14 (1967), pp. 1-82.

5 קולוניזציה היה והו כהן בדורותיה. שמהנה מתקנת, ולפיכך עברה יד מאוחת על מקצתן מן האזיות בתקופה של ברוחה. וczלעתי החרונה של הנוטחה המהוות ("עד שעלה חומר כרמלס") כבגהה בדור העטירקי דרכוימה הניגלה שבה נכתבת הטקסט, ובמואורך כלפי מילויים צבויים.

מגנום, בוגר ורשות מוסמך ב证实 בולען העיגן על עי: יאסור לקרות בתורה בנבאים והשורה הבירית הראוי לשלומר בבל העיגן על עי: יאסור לקרות בתורה בנבאים ובנהוטובים... אבל אז הוא במקום שאות רגיל לקרות... והוא בקומו כאיוב וכדרורים העיגן שברוחה... לא בוגר המונע לארוך תאר טרילוק ספרור מרמה בדורש באב והשורה דודו רובר בהרחה אינן: הדרה דודו, שאפס אייל, ורשות להלשם כהעיגן עם שיש (בתרגום עבר): ינספם כל על הדיברים והם יאסור הקראיה **בכתנים**.... אלא במקומות

וירמיירו גנץ (מתכ"ג, ס' 3875).³⁸⁷⁵ הסופר שכח לזכור את התהילה "וְשָׁתִים", ולכן כתבה בשוליותם. תיבה זו בთובה בכתיבת הרטופ ובאותיות גדולות ועוצמתיות הקשלפונו, לפיכך אין פק, ששובב זה: נפק מירן של

שונות במחוזו,¹⁷ ואפילו הוחתו של מספר השורות (העמדוות) אוקספורד ושבהיל המקראי לשמה זו. נראה בכלל, שהחומר שבס"י אוקספורד לא נזכר בידי הנקן שניך את המחוות.¹⁸

היוינעה השניה העולמן הקולפוני יאש משל האדרם שלמענו נכתב נכתב בחילים של אל"ף רבת' והוא חל מתייבת-הפטיחה "אל"¹⁹ שנכתבה בזורה המקובלת של הזרוף אל"ף-למ"ד – שבראש הפטיות "אל מתנשא" לשבת פרשת שקלים (בדיוו אורה): "שלי ברוך בר יצחק זל".²⁰ שמה בזורה הטופר פרש אף את תכליתה של העתקת המחוות לדורו ברוך בן יצחק: "המקום יוכחו להוות להלן למור לשבח בו לולזר נשותו"; לאורה, הזמן ברוך בן יצחק העתקת מהוחר מפואר וגודול-מידדים והעל-מנת שיפול על-פיו, ואם כן – צוותה. ואולם המשך הטעתו היה של תבלית העתקה מעיד על כוונתיה העיקרית של הבעלים: יוציאו להניון לשם מצווה בעבור ייחידות, כאשר עליה בדעתו".²¹ משמעו יוציאו דומה שהייא בורחה. ברוך בן יצחק הזמין את העתקת המחוות להלכה ובתלמוד – לשם מצווה, בעבור נשתו, כהוראתה שימושה של המלה להנאה כדי להניאו לאחר מותה – בירושה – כהוראתה שימושה של המלה להנאה כדי לנפש או נשמה כבר במקרא, במדרש ובפיטו.²²

צא ואה, בעור שמהה הספר וותם תח הקולפון בהבעת משאלת, שבס"י הדרואות בנין ובני נזקים בתורה, דוא מנע מוחצתת מזמין בתבב-היד. הרי כmut לכל הקולפונים של כתבי-היד סופרים לוזחים כללה ברכה הלגעלים, במצע זה ואו אחר, שיוכחה להגות בספר "רוֹא וּרְעוֹת וּרוֹעָיו", או החשך-רבנים היה, וביקש שיעותק בשביבו מחוות מפואר לשם מצווה, על-מנת להורשו לאחר פטירתו לזכר נשתו, בזועאי לקהילתו, לצורכי שישמש את קהילה ואת שליחי ציבורו בבית הכנסת עד בחורי, בשבותה של שמהה הסופר עזמו בחלי, אוטוויות תיבת-הפטיחה "בדעתך" ברך,²³ אשר הוראתה ברכה למי שיישא את המחוות על-מנת

אשכון), ולבסוף משלטת במקורה. יושכתיyi אמי איה כל עמל שאנן על מלך תחת השם
שאינו לאדם שירדה אחוריו (ח' ר' עליין א' ר' גוריידה, מלון לשלון עברית ירושה
הנוראה. ערך "נבי", עמ' 2065; ערך "אוצרותינו" בעריכת הושוואן, ר' ירושלים תשע"ג, עמ' 1186–1185). ואביו, ובאשר לשבון ריבוני (ד': עדרה בהרבה בוגלהו).
ברא פניות מים ("שבון ריבוני" ד': עדרה בהרבה בוגלהו).
יען במלון קרייזלר, ירושה ערך "הזרה", עמ' 2018. בכרם קברנוט הקובלות פרושות בין הרוח
לכון נשף, כגון צדצ'יל מהר נרב מוד לביל חידתית" (תורה כב: כא) ובמודרש ברישית הדרה
דר: ד' דורות כפרום: ד' מותת נקרואנו ("נברא הורה תוי אדרור או אל-אלקון", ר' ירושלים תשע"ה).
האריכים שעינן שבען שבען זיהו יהודים או נוצרים ("נברא הורה תוי אדרור או אל-אלקון", ר' ירושלים תשע"ה). יש לדוחות
עמ' 133–132, ועוד ש"מ מקובלות וכן גלגולים מאחריים, כגון געל אולס איגביגו (תורה), יש לדוחות
בברחות לרשות, ערך "נבי", עמ' 2065. ואלול כבודה לנברא הורה של כל העמים.

אהקה לילון וויל שיל ש ברוקה גרבינה. גרבינה נבנה בברברה לא ספק בורי מעמידה המחוורם על ההוריות אמרן אמן אמר סלח'.

שכתב שם בזיקה להמה "זוטופיה". מרגע גם הוא למי שהה קשור במלאכת הפקת הספר. מוחור מקום לא וושלמה כתיבת שם זה, והוא חסרם יש להשלימו: "שמעיה והצראתי". ברם, מני-הנמנע שהוא שם של סופר שנו, שהרי, כביכול, שותק למלאכת העתודה, השרי, כאמור, כל המוחוד הועתק ביד אחת, ואין לספק, ש侔ה הsofar הוא שכתב עבגמו את כל כתבי-היד, כפי שהוא אף מעד בקובלוףן: "ווערטהי וסדרתהי היל מראש ועד סוף כל תפילה כשאומור החון".¹⁰ אסיכון, מה היה חלקו של שמעיה הערטפי במעשה הספר?

ויתכנוشت אפשרות ביחס ליזהו של שמעיה הערפתי, שכן בהפקת המחזור חבורו לסתור שני על-מקצע נספים: הנកן, שנידק את כל הטקסט ואך הגינו (ואך להלן),¹¹ והאמן שהרי לא מלאכת קישוט המחרוז וארציו. שנגן הכתב שבו נכתבו שלושת השמות הנזכרם מאג' רומה לשנגן הכתב שבו נכתבו הагותות ברכיבה עיריה ודרותה שכובן הסופר שמחה עבומו (ואה להלן), אלא שערצת האותיות שונה במקצת מזו שבהגותות הללו; ואילו הכתב הגרות שבו נכתבו הגותה הננקן (ואה להלן) שונה באופן ברור מן הכתב שבו נכתבו השמות. כתיבת השמות הללו גשחה, כמובן, לאחר צירוז הדמות המחויקת בלוח, ולפי שדרעת נונתת, שהמחרוז נוקד לאחר גמר כתיבתו ולפניהם שקוות וציר, מתבלת על הרעת הנהנה, שהשם השלישי מרמז לציר. שאליל אף שרבע את השמות בתוך צירוז, ואם כה היה שמו של ציריך המחויך הערפה.¹²

מן הראוי להעמידו על כל שרשמה בין יהודה נוגנבריך, סופר מהזר וורמס, העתיק גם את כי'¹³ אקספפורד, ספרייה הבודלאינית Laud. Or. 324 כתבייד ומהזיך חומש עם תרגום אונקלוס, פטוק-פטוק. שם, בסוף ספר בראשית,¹⁴ כתוב הסופר וסחתת-סודות שבה שיבץ את שמו: "ח'זק נתזוק הסופר שמחה לא יזוק אמן סלה".¹⁵ השוואת כתבייד האמור למחויך וורמס, וביעיר לחלקים המקראיים שבו, מעלה, כי הסופר שמחה, שהעתיק את כי'¹⁶ אקספפורד, הוא שמה בן יהודה, סופר מהזר וורמס. העתקת קופספורד סורה ואיליריאפתית יותר מעתיקת המחויך, ממיין וממדוי אוטויזי גולדטס וותר מממדוי המחויך. אל הדרמים של הכתב בשני היד נולדים, בנסוך לזהות התchapלוות הגרגוריאוות וצירופין שננקטו בשני כתבייד ושל צורה התחלף על שם היהוה ובופ מלחזר הבודגוט בעבי אוקספורד,¹⁷ גם הדרמים של צורות העיטורים בקולמוס טמפיקים את האותיות בתיבות-הפתיחה של ספרי התורה, וכן דמיון התיבה האחרונה של התורה בכ' אוקספורד לעורות עיטורי הקולמוס של תיבות-فتיחה

ובספרו הגדל לשען אל החרב והוא של אבו סופר פירימאנ ברשימת המעריקים הגאנטינוס היוו על ידו שיטות של יצ'ין-ב' ("Deutsche Abschreiber"; אהא; *Deutsche Abschreiber*, 1915). מילויים ופunctuationים של מיטלאters", *Zeitschrift für Hebräische Bibliografie, und Punktationen des Mittelalters*, XVIII (1915), p. 119, No. 1270 (ספר רומי, עמי).

אמנם גם לימים נסח לא שטרת הדינוקה החקלאים שבבו מלהוחר (ראה להלן על הלטקס החוקרת). סופר בשם "מעמידה עתיקה בביבליה והדטה את רבי הקונסיסטנס של מוחר ווירט כי לוידן, הספרייה הבריטית A.) Add. 27200-27201 Catalogue of the Hebrew and Samaritan Manuscripts in the British Museum, II, London 1905. No. 655 Margoliouth, *Catalogue of the Hebrew and Samaritan Manuscripts in the British Museum*, II, London 1905. No. 655 מצל"קם, 124/12, פברואר, בענין, 124/12, מצל"קם

לא אורי שער, 1256, וזה שערתון גם מוחר יוני, הד' מהמזהב צפורה.

נקון בסבב "מעמידה נידך את זכי פאומנה, ספריית אולסניאנו, *Codices Hebraici Biblioth. I. B. de Rossi*, Parma 1803. No. 597 והפטוריו לר' קיירא בהג'ס ובשבתו מויירוחה דושהו לעיל, שערה, וכו' ובתוכה בסוף קלפונן לא אדריך. לא ילי' עשו שמל מעריך ולה' ברוך'.

בטסטע, כי פארהון נכתב בכתיביה אשכונית ערך בתקופת כתיבתו של מוחר ווירט, יש דמיון בין הכתיביה המורובת לשש שמותה הנקראן לטקסט העתיק בכ' אראום בן הביבליה המורובת על השטמה קאנקה לאיש מוחר ווירט, ואולם ניכרים הבדלים בין נהגי הניקוד של כי פארהון לבן נהגי קאנקה לשש שמותים דקדריים

רבתם במאמריו ובארתיהם (ספר ורטס, עמ' 1, לולין לא). Schemajah hazajair (קרא את השם (223) היסס לקובע, כי הוא שמו של יזרעאל מהכהנים, במאמריו והארתיהם (וירט, עמ' 232, העדרה (46) חור וברך את קראתו על סמן סקופית בקבוקת אנטישמייה העצבייה זו ואלה למד שורף רואן: שמעיה העדרה'. עבורי, ודרין האוד עמד על קראתו מהעה וואה למד שורף רואן: שמעיה העדרה'. A. Neubauer, Catalogue of the Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library and in the College Libraries of Oxford, I. Oxford 1886, No. 25

בגונם הקטלון צוין במאורר בטעת, כי שם המעתיק הוא "ברוך". אולם תקין את שמו בתיקוני שבספר וטלון, והשווה להלן העדרה.¹⁸

אמנם בכ' אוקטופודר נזכר שם צורה שונה במקצת של שם החיה, המרכזת בריצפים קערדים אחדים של העתקה.

عبدת הארץ העשויה להנחה, כי עישורי קלמוס אליהם הם מינוי של המעתיק.

הדבר ברור מובן מכך שתוושה השם הנזכר על הלהקלם פרטראקי כמחזר לשיטת ניקו של כי' אוקטופודר. וכי' אוקטופודר הופיע כהנזכר מטרח קטע נרחב של מסורה גולה בכיבתה מירובנית, הדשנה תכלית שינוי כתיבת המורבעת של ניקר המזרחי ואה להלן,

הנקרת בתג הסוכות, אשר סדרו חסר מן המחוור של פלנינו? זאת ועוד, החלהתו של ספר קהילת ברסלאו, כאמור, בכתב-היד, ומשיחוור הרכב הדוקטוריטים עולה, שלפני דף 185 חסר דף ראשון של קוטוטו. והעתקה של תשעה וחצי הפעוקים החסרים מהתחלת קהילת השתעה קר על חולק קטן עם מהדורות אחרות, ולפיכך הדעת ונוהנת, שברוב זה האתנית העתקתו של ספר קראי אחד, מן סתם את מארבן המגילות האחריות – שיר השירים (לשורות), אורה (לששנה אורה) או אחים (לפניהם).

ודומה היה ושהעלו קומפלקס. לשער, שהליך זה אבד מושופרדר הכרך המקורו לשני חלקים, כפי ששפרצלל מוחוריים שונים מימי-הברכניים בוצרה מלואכתיות³⁰, בגל נחיה נשאלה, שמהוחור פועל והליך נפזרדו בברך התקופה קדומה, אולם נושא השם המשמשו. נושא, שהמוחור מוחדר בברך התקופה קדומה, ובכללה גם המגילות במאה ה-14, וכבר אז ניכרה החטיבה המקראית, בראש המוחור שונאים מימי-הברכניים בוצרה מלואכתיות, גוף אחד. במאה ה-14, ניכר כי בברך התקופה קדומה, שטעה באב, שהוחור העמוד האחרון במאה ה-14, ניכר כי בברך התקופה קדומה, שטעה באב, שבו אכן כנזכרתו ובו רישום החגיגות. עורות מורה לאולדוטריא-טוגולית יתכן לקלרו בתולק העליון של עמוד והוא השלהמה קזרה במאה ה-14, ניכר כי בברך התקופה קדומה, שטעה באב, שבכוביח' מומזען לחוצה מן המאה ה-14, לעיר, ובפטוף, בכבכתה רחות יותר, אך דומה מאותו די, נכתבות: "סיליק קינוט" אויאוב ורימה במאה ה-14, ניכר כי בברך התקופה קדומה, שטעה באב, שבכוביח' מומזען לחוצה מן המאה ה-14, ברואה, לא החזק המוחור את התפקידים והפייטים לחדר תשרי, כי כבר אז הייתה רומרמייה ושיעיו אלו רק את המגילות למומערם, היינו, קחלת (שהשתמר בכבכתה-ביבריה), שר הדשים ורות. אכן אם החזק החטיבה המקראית רק את המגילות על מועדיהם בלבד, בין אם את כל המש המגילות, סביר להניח, אסתט (לקראת בפורייט) ששר השירים (לקראיה בפסח), רות (לקראיה באשבועות), איכה (לקראיה בחשנעה באב), ובסופה קחלת (לקראיה בסוכות), שורד בתולק זה של המוחור. פרקי הקראות המתודדים לתשעה באב (איוב, רימחו ושיעיו) לאחריהם, כמו בכתבייד מיזוחדים של קורפוס הקראיה ההוועתקן, ניכר כי בברך התקופה קדומה, שטעה באב, שבכוביח' מומזען לחוצה מן המאה ה-14, ניכר כי בברך התקופה קדומה, שטעה באב, שבכוביח' מומזען לחוצה מן המאה ה-14, ברואה,

ההשלמות המאוחרות למחוזר, שנכתבו על-גביו דפים או על גלונות

הסופר שמה נוקב בקובלופון בתאריך המדויק של השלהת העתקתו – כ"ח בטבת שלשים ושתיים לפט"ר²⁴, הוא 2 באינואר 1272. תאריך זה יש בו כדי לעורר קושי מסוים, שכן בשנת הל'ב ח' בטבת בשנתם ה'כ"ח בתבט בתשנתם ה'כ"ג. מובן, שהסופר כילה את מלاكتו במוציא-יעקב ועיין את תאריכו של יום השבת, ולא את התאריך מחרתו, ואולי טעה, כאשר שטעה בעית כתיבת התאריך אשר שאל השם את העזינו "שיטים" והוסיפו בשלילים, דוגמת מעתיקות – והם לא מעטים – הנוקבים ביום אחד ובום בסבובו של טיטום העתקתם, ובכך יזכיר התאריך מתברר, שיש הפרש של יומ אחד ביןיהם.²⁵ הסופר מוסר לנו וידעה נספתה: "כתבתני וזה המחויר... בתוך מ'יר שבאות". והיו מישר הזמן של העתקתו: "כתבתני וזה המחויר... בתוך מ'יר שבאות". מלאתה העתקת השם, מהחויר ארוכה אפוא ארבעים וארבעה שבאות, בכלומר, 308 ימים, למלעה מעשרה חודשים. ווא, ששםהה הטופר החל את העתקת המחויר באמצעות חודש אחד בשנת הל'א (סוף בדראר 1271).

המפתח לפתרון שאלת המחוור. כאן המקומות
להעיר, כי דפי חתיבה זו (דפים 185-216) היו מוסדרים בראש הכרך בעית
הגינו לבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, וזה היה מקומם
בכמה זו ערך לאחרונה. בתום מלאכת השיקום של כתבי-היד וקונטראיסול-לפני
צולמו לארון המהדורה הפאקסימילית הוחלט, בעקבות חיקויו הדרוקולוגי,
לסדר ולכור אט קונטראיסול-חתיבת המקרוואיט בסוף מהחוור, ואחרי סדר
תתשעה באב, נפער אט דפי כתבי-היד החדש. לפיכך, המ夷ין בפאקסימילה
של המחוור יראה לנערינו, העלינה הקינזונית של עםורי א', שני
ספריו:
הספרור החושן, והחתיון, בסגנונים, הספרור היישן, שמראיין
המקומות בספרות שעסכה במחוזו ורומס עד כה מתייחסים אליו. למען
כך קל על העיין בספרות הקורומת סייפנו בסוף מאמרנו להו משווה המציג
את הספרור היישן מול הספרור החדש.

ההשתיבתה המקראית מתייחדת במשמעותה של הטקסט. ספרי קהלה, איווב והרמוניהו נכתבו בשלוש עמודות, וכל עמודה מחזיקה 32 שורות, ואילו גוף הכתוב בעמודה אחת, מחזוק בכל עמוד 27 (או 26) שורות. שהולוקן של הסופר נקבע בתבשיטו זה, ומוכחה למללה מכל ספק, שהחטיבה המקראית היתה האמהזהו של המהזהו הקוריארי.

סידר של מחוור מנגן אשבון כי אקלטורה, ספרות המורה היברידית, Codex Reuchlin 309. שונברג בשנות 1292 (מתכ"ה, ס' 2177-2175; בפ' האפליאו-אנטיפאיה העברית (G 80) כרכ' ג). בראונז Mic. 48: שנכתה, סמן מונט של צהו מדורש אשכנז כי ייזורק, ביה' המדרש בפ' שאלים וטעוני טעוני (תורת), 2574: מפעל האפליאו-אנטיפאיה העברית (D). סידר של מחוור מנגן אשכנז דמותו רוך והירך קדומים במקורות ובספר, כי' אקלטורה מאוחר, מס' Mich. 617 (טבלוג יוזן קולבך, מס' 1035) וואו (טבלוג יוזן קולבך, מס' 1034) והוא מוטבשו של (טבלוג יוזן קולבך, מס' 1033). שוחקה בשנות 1257/8 (חזר בראש), שבתוויות מיויחדות - סוכות (על-פי בנהן קומנרטיס ורואה, שנחוורו הד נבכו ערך ערך אשכנז רב' בר' ברכ' בחזון נונגה-ברושובניין ורכ' ביה' מדורש ראש-השנה-סוכות). בכל המהוירום הקומיים קולפון הסופר נכתבה בסוף סדר השנה, רוח סוכות או הנוכה. העין בתיאורי המחוורים האשנובניים בטבלוג ובקומנרטיס עילית. שהה סדרם על כל המהוירום השלים, מודה' הדמוהרים בפ' טבלוג סקלם, מהם המהוירום הבוגר (מס' 1032-1029, 1027-1025, 1023). ברכ' פועל וועל ולפ' עיגן ליש' ליקם, בכללו גם מגילות שיר שרשרים, רוח וקורלן, שלבב החליה והז' בוצעת.ఆה, ארכ' פועל בגדוד מלכונאותו לוי' ווקט לש' החקלים. בחלק א' כלווים שיר השירים, רוח וופף החזרה ביון בחק' (ב') ווקט הקלה': בחל' ב' ברכ' רובי קדרון. ואה ברכון וולי' החזרה אקט אל'ו' כ' ברכ' ברכ' ברכ' הדרושים להדרה הפקסימיליה התקלאט, Leipzig 1964, Machsor Lipsiae, עמ' ה, ג, עניין גם שם. עמי' 87. ו' ברכ' קומנרטיס רוח השען ספרה שערו שענגן במחומר. B., W., Barkiss

30

בדיו אודמה, ונוקהה בדיו חומה, מנזחתם בידו נקון המחוור. אותיות גומ"ל ותיו רפה טומנו בחורה בסימון הריפוי כדרכו של נקון המחוור.

²⁵ ראה F. Mahler, *Handbuch der jüdischen Chronologie*, Leipzig 1916, p. 566.

ראה, למשל, אוצר כתבי-יד עבריים מימי-הביבנים, II, ירושלים – פארוס תש"ם, מס' 13, עיי'ש, שם.

הערה 4: מט', 20, תקופה 3; סס', 90, הערה 6.

השלימו בשנת 1406, והמחזיק את סדר ימים נוראים וסוכות: "סימתי זה חצי המוחר" דקלופון של כי אוקספורד, הספרייה הברולינאית Bodl. 113, שארבעה דפי האחדורים

(קטלגו נויבאואר, מס' 1044). בקהלען של כי' אוקספודר Mich. 420, המזוקן מהוויל לשובות כבבב בשעת 1427 ("סימוניהה ! וזה המזהור מוכת !") (טולו נויבאואר, מס' 1054) ובמהוזר לפחס משנת 1430 כ' אוקספודר Opp. 163 : "בתbatchי זה השדר מופשח" (טולו נויבאואר, מס' 1053-1054).

רואה,alem, מוחרם מגן אשכבה או רוגנו, האקדמיה ווילקון ווילקון והמעניק כתוב לאורה בשנת 20
שנכתב באותה שנה בהשל מוחו ווילקון (לפי קלפונן ועדי צוון היום שביעי א' הל' ב' 1227) מוחרם זה
ה'ב' 1242, אך לפי קלפונן וביקון עלי צוון היום שביעי א' הל' ב' 1227 (מוחרם זה מוחרם זה
מתחל בכתוב רשות שקלים ומוטסתם בסוכות ובשבת חנוכה (מח' כ' ס' ז') מפעל
הפלאייאורופאי העברית של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (E8). ריבאנו יז

איןין מרווחות זו מזו. נירנברג מעצת תשעים ק"מ דרוםית-מערונית ללוירצ'ברג, ומוקהה של וורמס ממאה ועשרה ק"מ מערבית לוירצ'ברג. בדוראי יש יסוד להשערה, כי שמחה בן יהודה מנורנברג כתב את המחויר בכוורצ'ברג, או סיבובתייה, או מהמורידה בשימוש בוירצ'ברג טמן לאלבטימבו, ואולי התגלל לוורמס לאחר חורבנה של קהילת ורצעבורג בכוורצ'ברג ווירצ'ברג בשנת 1298, ואנו שורבבו בו הדיפטים החליפים 219–220 במכונגה ווירטס, מכל-מקומות, קרוב לווראי, שהמחויר נכתב באיזור שבין ייינברג, ווירצ'ברג ווירטס.

ד. השכבות השונות של הגדת המחזר ועקביו השימוש בו

הברחות יפה את עמודיו המוחזר מגלח בו תМОורות רבות בטקסט המקוריים רבת שהגיהו או העירו הערות שונות בשוליו. הדיסטורייה האכו-האנו של המוחזר והשימוש בהנחותם מגוון. עין פדרי חושך לניגרונו שורה באהgoroth של הספר עצמה, והגיהו של הגיהו של אוניה אחר יירה אהרה, העור ליטורגיות קדומות, מעש העור פרשניות, ואו יירה אהרה, השלמה, שיוכחו תיבת אשר דה כיתוב אילוסטראציית העורות וירושומים מתוקפות מאוחרות. אין לך כמעט עמוד אחד שנorth בכפי ששצץ לראשונה מורי המעתיק. ברם, יש והגיה הטקסט אינה גלויה, אלא שיש בה בימני הנתקן בלבד. הדוגמאות המובאות להלן רק מבחר, אלא כדי לעזג את השכבות השונות של הגיהו המוחזר עקיבי השימוש.

הגהות המעתיק

ובבכמה מקרים מוחור נטפו בשוליים השלמות של המשמות שנקרו בוגר הטקסט, ואין ספק, שהשלמות אלה נכתבו בידי הsofar שמהה. בשולי היזכר לפרשת החודש ברף 22 נסוק בכתב מושׁבע האותן לשכת וראש-חוֹדש, "משרתינו עזמים אהובים נחמדים", לא ספק בידי הsofar, כפי ש愧 אפק מעמידה כתבתה של תיבת-הפיינחה "משרתינו" בדיו איזומה (שודהה). נקן החומרה נזקן, כמוהו זו. ברף 33 בצב המעתיק בשוליים את הברהה בברכה בכתובת רשות ראי' ח'ודש⁴⁸ בידי איזומה.⁴⁹ בשולי השורה האחורונה של דף 33 הושם טר שלם עלי' יורי הספר כתבת מושׁבעוין. ברף 91 שנסמלה בבחינתה התייבָה "גונת" בראש שורה 18, הספר שלמתה בשוליים בידי איזומה (זהנקן נזקן). ספק אם ההשלמה הבודהה בכתב מושׁבע דומה ממשאודו לכתבתו של הsofar, ששורבבה לsoftmax שורה 19 ברף 69 בגוף השטה הכהות. במאןן כלפי מעלה, נכתבה עלי' יורי המעתיק שמהה, לפני שהיא לא נזקקה, ולפיכך מסתבר שרשותה אחורי נזקן המוחור. בטקסט המקראי, ברף 195א, נספה בשוליים מה כתובות כתבתה הסופר באותיות שגדלון כן במקצת מוגדל ואיתיות ההיינדי, כותה שנדלה בראש שורה 15 של העמודה השנייה, מיללה שנשמטה מוגה השורה (נזכרנו שמיון שרבו טוויל).

“כלו גומוטס... הלו שיליטי... חון בק'יך' ווירמיישא... בשל'ה לה פק',” הינוין, בשנת 1574 או 1575. לפיכך אין בדינו כל עדות מופרשת, שהמחוזר שימש את קהילת וורמס לפני האמהה הצעירה⁴³, ומובן, שאין בדינו כל ראייה, ששםזה הסופר כתוב את המחוור השלם בורמס.

לאו בלבד שכן אין יובלם להגיה, כי מהוחר ווירטס נכתב בורמס, אלא יתכן, שהמחוזר עצמו מורה על שלא נכתב בורמס. אלთ התגלגל להילוח/וז בתקופה קדומה. במקומות שונים במחוור עלוות עדויות על שנויות בסדרי התפילה: נספו השלמות, ובעיקר צוינו בתקופות שונות, מהן קדומות, העוררת על המשנות. שניים כאלה עשוים היו לחול במנוג המקסים במרוצת הדורות גם כתוב המחוור בורמס, והמשתמשים בו התייחסו למנגה המשנהה. ואלב דזומה, שהרבוב דפים 219–216, שנעדנו להליחף את דפים 89–89, כפי שהוא בסעיף הקודם, מעיד, שלא נכתב המחוור בבורמס, אמן. מכל-מקומים, לא העתק בו המנגה הספיציאלי וורמס.⁴⁴ דפים 219–220 נכתבו בימייה רדי להחלה רדי “אהה ואראת יומס ולילָה” ליום אחרון של פסח ביזער “וירושע אויר ישראַל”. כתיבתם, כפי שכבר צוין, היא קדومة, מטיבוס כתיבתו של נוף המחוור, וככל-הנראה מזמן סמוך לרבי לימון הדשלמת המחוור. אמן את הערכה “אין אונורדים זה בורמאש” בשוליו היזער “אתה הארטה”, בפרק 89 ברשמה יד מאחרית יותר, בטספּה המאה הצעירה, בערך, אלום בדורו, שהזרע החליל הדעת בתקופה קדרומה הרבה יותר, לכל המאוחר שנשות-דור לאחר העתקת המחוור, ויש להעתיקו שרוכבוידי להיעדר, שסמוך לכתיבתם לא שkopו פוטו המחוור את הגונן המוקומי לשילוח ווירטס. לפיכך מתפרק על הדעת, שהמחוזר לא נכתב בבורמס, אבל היה בשימוש קהילת ווירטס כבר בתקופה קדרומה מאד, סמוכה לימי לימון כתיבתו. מכל-מקומים, העוררת-השולים בפרק 89 בגדיל מידה, שהמחוזר היה בשימוש בורמס לכל המאוחר בסוף המאה הצעירה.⁴⁵ העוררת את הזרות שבchan מזון בחדייא מונרג שועה של ווירטס הצעיר מארחות יוזרת, בגין הערכה בשולי העתקת יומיזחו בפערת השילשית שרובה 209: “אָזֶן חַחְלִילָו ווַרְמִישָׁא בְּמִשְׁעָה אֲבָרָבָן-בָּרָבָן.”

מתפקיד מואור על הדעת, שהאגה הקדומה שבסולין בא' רוחה ז' דרכ' 4 בד' 508א. המתיחסת למלים "ובכל בכוריהם הרוגת", זורה אוור על מקום הימצאותו של המחוור בתקופה הקדומה, או אפילו על מקום היכתבונו. בהערת-شוליים זו נכתב: "זה אומ' באורו יומ' בkol רם קר מנהגו של וירצברוק, וככל בכוריהם הרוגת". מונגה של קורתול וירצברוק, היא Würzburg שבעצפוי מערב באוזורייה, אף היא, קוירטמאזן של אבי הסופר (וינברון). במחוז פראנקנניה, הוא אפוא ציינו והגיאוגרפיה הדרומית ביוור בשולי המחוור העשוי להזכיר את מקומו הימצאותו בראשית גלגוליו.

יתר על כן, הערת-שוליים זו נכתבה בכתיבת רוחטה בסוגנון זהה לסוגנון הכתיבה הרווחה של הגותה, שnitן להוכחה כי כתובו בידי מעתיק המחוור עצמו, ושכח מתייחר מסגנון הכתיבות של הגותה-השוליות המרובות לאחרhor שבעמומי המחוור⁴⁶ אם אכן כתוב שמהה הסופר העירה זו, האם יש בכרך כמיותר, כי המחוור נכתבות בוירצברוק? ושמא מעז הסופר העירה זו בכרך הטעוף שמנםו העתיק, והוא מעז לאבן להעתקה? לעד הדעת עצה והעוברה, שכותבת-היד העברי המערבי הקודס אשר מתחזק עשכנו משנתה 1232/3, ראש ואושן לכתיבת-היד הגראניטים שבתוכם מנמנים בתחרבולות שנות מלכירות פני ואם, שעלייתם מנמה מזרוע וזרום, נכתב בידי שלמה בן שמואל' ממדינת וירצברוק.⁴⁷ תן דעתך, שהערבים וירצברוג, ונרג'ג'gor ורומס

לילוין והראשון שפרסם את הקולופון של המהדור השני: שם, ג', מס' 12, תרנ"ט / 1859 . א. סאלפלד, *Das Martyrologium des Nürnberger und Keiteler*: (44) ואחר פרטס כראוי אלפלד: *Memoribusque (Quellen zur Geschichte der Juden in Deutschland, III)*, Berlin, 1859. אפסטלן, 1891, p. 306, n. 2.

אבל ראה להלן, דיוינו המפורט של ע' פליישר במנハגו ובנותו של המחזה.
והשווה לעיל, הערכה 42.

<p>ראיה להלן, סעיף ד.</p> <p>כשי מזכיר, סדרתון מוסרינה הבאווארית (ח'לך מכתב־היד נכתב ביו"ר סופר</p> <p>B. Narkiss, <i>Hebrew Illuminated Manuscripts</i>, Jerusalem 1969, p. 29; ⁴</p> <p>J. Gutmann, <i>Hebrew Manuscript Painting</i>, London 1979, p. 73 and Pl. 17</p> <p>ד"ז מאחרות שבסה טקט ה- בונם טקטט.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>
--	--

דבריו של יוחנן שם כתוב היידר הנושא המזכיר של מגנה קיך ורומיישן (מיוקרטופלים של בלח-הירדי והקברוי בימי כ. 31234). שחריר ב-1648 (תאריך חיבור הנוטש הארכוי) בלבין שנת 1647 (יעי' ערך, עמ' 308), קידר שטוחלן על רצף מוכרים מוחור נגראקו רוחך. הדוויניטים לוחזרו ונעלמו, לברך ב' של המוזון, שטייה מוכחים יותר בטעות הנעל הרוחך. על הוגה בקהלת ובוטה להשתמש בויס-הכיפורות במוחור שבכיבתו הוסה לךוקה רודר היידר לברך (Eadifacium Solomonis – בון למילוי S. E. Blogg, (Hannover 1831, p. 185 בקשר לבריך אלדר על הקיפוט והקובעת ניכר ברכך מומודר על-'אורתודוקש אשתו בכירוניקה שבירו (ושערטה שע"ש על הקיפוט והקובעת ניכר ברכך למילוי ולמלה, נונצ'וּת) בה אשושות בנוויו בשנות התשעים (1916): "קדום מיתתך קדשה לךוקה ספירות". תיכון, שנות העשורים. שמי חילוק המחויר היו בשימושו של קדר לפניו שנע. 1457 בשנה והוא תרתקן ונתקד שופר מעשונו כשה איקענעלן דוד פולטול למלול ולבש בשבל'ק' וואטירישיאו. ובתוכה היידר וזה לא נגיד עניין של אלשטיטין (לעיל, הערכה, עמ' 41). אחר מעשי הדוקלטוניים של מאיר בערבי וואטירישיאו, הנזכר ב' (ברוחו הירידי, עמ' 147) בבר טהה הפלטה לאלהר בערבי וואטירישיאו.

אֶת סִימָנֵי הַגָּהָה שֶׁל הַסּוֹפֵר לְצֹוֹר בַּיטּוֹל אֲוֹתִיּוֹת, תִּבּוֹת אֶת רַעֲצָפִי מְלֵם. בָּרוּךְ, שִׁימָנֵי הַגָּהָים הַמְלֻכָּנִים אוֹ הַגָּרָשָׁמִים מַלְלָא אֲוֹתִיותִים הַסּוֹמְנִים שֶׁל הַמְעָתִיק, אָוָלֵם כָּל לֹא בָּרוּךְ אָם לֹא בַּכְּמַהְנוֹן הַשְׁמַדָּה הַמְעָתִיק גַּם בַּסִּימָנֵי הַבְּטִיל בְּצָרוֹת קְשָׁת אוֹ חַצִּי יְעוּלוֹ בְּגַפּוֹן הַאוֹתָה, לְפֹחַת פָּעַם אֶחָת אָנוּ מִבְּחִינִים בְּשִׂימָנֵי זֶה, בְּכָמְהָנוֹן הַלְּקָדָךְ.

בְּשִׁמְעָמִים פְּרוֹתָרוֹדיִים : **בָּסִ סִיְּוִי**. אֶת האותיות "סִינִּי" כתוב הסופר בדרכו:
אַזְוֹמָה... וְהַנִּזְנִית, הַאוֹת סִמְ'ר, שָׁנְכַבְּתָה בְּשִׁעְתָּה בְּצִירָפָה לְאוֹתָה הַשִּׁימָשׁ בַּיָּת

הערות וגהות נספנות מידין.

ב-20 שורה, כתוב בכתיבת קדומה רהוטה לאמור: "בכאות" ב-757א, בשולי שורה 20, כתוב בכתיבת קדומה רהוטה לא מעצתי במעתיק ש". המלה האחורונה נחתכה בשולים, וברוק האות ש"ז שדרה בראשה, אך אין ספק שיש להשלימה "של", לפ"ז הברה זו מוגדרת כהברה דומה, הוכנהה בכתיבת קדומה רהוטה לא מעצתי במעתיק ש"ל", הברה זו לא מוגדרת כהברה דומה, שבחון תוך כדי הברה זו מוגדרת כהברה דומה, על-ידי מילוי הברה זו מוגדרת כהברה דומה, שבחון של שלושה בתים בטופס שמנמו את הפיש, ולפיך צוין בשולים את חסרונם של שלושה בתים הדוד והערוי לא מעצתי במעתיק ש"ל", כוונת הלשון "מעתיק" הוא אפוא הדעת, הטעטוף שמנמו העתיק הסופר, אין להניא, כי הערכה כגון זו אינה עשויה להסביר את הטעטוף על-ידי הנגידן, שהבחן בפסיחה, והעיר כי לא מעא את הבטים להלאה הוכח בפסיחה, והרשות ש"ל", אין הדבר מתקבל על הדעת, שהנגידן יבנה את החסרון ע"ל הטעטוף "מעתיק של", ואילו הבחין הנגידן בפסיחה זו, והו מסתפק רק בטעטוף על-הטעטוף של המבון מאלי, שהוא מעצם אצל המעטוף, יתר על כן, ניתן לטעות את תיבתו הרהוטה של המבון מאלי, מעצם אצל המעטוף, יתר על כן, ניתן לטעות את תיבתו הרהוטה של המבון מאלי, בברור שסבירה לדמיון שבירת קלילוטים וברוחבם של הברה זו.

ויהיו הגותתו ויקוננו של הטופר עצמו אינו כל וברור, והוא כורך ביהירות הגותתו של הנךן. במקומות שונים בחומר או מוחנים בסימני ביטול של אותיות או תיבות שנכתבו בטענות. ברור, שיטמי הגזה אלו ינעו ניקוד המחרוז, כיון שאותיות או מילים אלו לא נקדן. אולם, אכן על אט טימני ביטול אלו באו מדו"ל של המעתקה, שהבחן מנקודות של כובעתו, או מדו"ל של הנךן. מומנטאות רבות של ביטול אותיות בתוך מילים מנקודות של כובעתו, או אותיות שלא נקדן, יתרכזו מבטלות וניקודן (ואה להלן) בירור, שהנקודות נהג ביטול אותן על-ידי כתיבת מעין קשת או חצ'יגול בגוף האות, סמוך לגונה, ולסמן מהיקת מלחה שלימה על-ידי כתיבת סימן זה בגוף האות הראשונה והאחרונה. אולם פה הפה אנו מוצאים טימון שונה של ביטול של מילים או אותיות, שלא נקדן, בוצרות טימון מעין מינימום או רשות מעל האות. פעמיים אנו מובים בסימון זה בדף 37: בשני המקורים שהגענו והתהוו לכתוב מלחה שמקומה אחרי המלה הבהא, השבדר והדרל כתובות לפניו שהשלימה: בשרה 12 כתוב "ליהשבל ללם לשמעו למלמו" ובשרה 13 כתוב "את כל דברי תלמוד באה תורה באהבה". בשני מקומות אלו אנו רואים שימוש האות לאחרונה בתיבות השניות, שהעתקתן נפסקה באמצעות, מל האות מ"ם בשרה 12 ("ללם" ומלעל האות ה"א" בשרה 13 ("באה")), סומן סימן גושיים מלוכסנים. אין ספק, טימונים אלו באו מידי המעתיק, שהרי הוא הבחין בעבורו הפיקק את העתקת המילים, ואם כך ממצאו למדים את סימן הביטול של המעתקה, השונה מסימן הביטול של הנךן, ביציא דרכו אף בדף 37, שם פולט קולמוסו של המעתק אות רשותה של מלחה שמקומה אחרי המלה הבהא בשרה 23: "יכן מ את מקדרש"; אף, אותן וו סומנה בסימן גושיים, וכיווץ בה האות אל-ף בדף 223, בשרה 17, וכן נינתן להוות את הגותות המעתק במקומות אחרים, כגון בדף 28, בשרה 13 (האות וו' בטיב"ה "שלחונו" סומנה בגרשיים והתייכנה נקודה התחטם להגזה זו: שלחנו) – בדף 123, בשרה 8 מלחה אחרונה ("יווהשיאנו", סימן גושיים מל האות וו') ושרה 10 (מעל האות וו' במלחה "תורתוין"), ובדף 135, בשרה 13 (מעל לאות וו' בטיב"ה "ממעניינות"), טימני גושיים באלו מופיעים גם במקומות אחרים, שלגביהם ברור שהשתתפות ההעתקה היהיטה מודעת לסופר, כגון בדף 104, שם מג אות מוטעית של אל שולמה בשורה 6, בראש העצלית הדשנית של שורה 23, ומעל אותה האקורסטיכון בראש שורה 24. בדף 140 במכפלה המלה "בפניהם" – סוף שורה 21 ובראש שורה 22; המלה שבסוף שורה 21 לא נקודה ובוטלה בשני סוגים של טימונים. על-ידי סימון קשת בגוף האות הראשונה והאחרונה, כרך הנךן, ועל-ידי טימן גושיים מל האות הראשונה, כרך רשו של הטופר, בדף 181 בוטלה המלה לאחרונה בשרה 25, לביעלי', שלא נקדנה. בסימן גושיים מעל האות למייד, כיון שהוטוף עעה והקדים לכובעתה על פניה המלה הקדמתה לבל.

נראות, שיטמן הביטול של המעתיק אינו תמיד גושם, אלא יש שצורתו צורת גוש מלוכקסן, כגון מלעל האותיות שכתבה הטעופר בסוף שורה 5 שבדף 5⁵². ב-1721, שורות 24–25, שלא נוקדה, בסימן גרש מעלה התחלת המלה בראשונה ("ישתרג") ומעל סוף המלה והאחרונה בשורה 24, מעלה התחלת המלה בראשונה בשורה 25 ומעל סוף המלה האחורה של דיטיגראפיה ואת בשורה 25 ("חוֹגֶג"), וכך בטלת דיטיגראפיה נספתחה שאריעת בהעתקה עמוד זה בשורה האחורונה. בוצרה זאת בוטלי שמי המלים הבלתי-מנוקדות "אין שבת"⁵¹ בסוף השורה הראשונה בדף 174 – רשות סופון על כל אות הראשונה של המלה הראשונה ומעל האות האחורה של המלה השניה. בשוליו שורה זאת נכתבה בכתייה ועיירה רוחה הדרתית ("שנחדרה"), וככפי שנראה להלן, הגהה זו אכן נכתבה בכתייהו הרוחה של הסופר עצמו, דבר המआש את דודו סימן הביטול על הספר המלה האחורה הבלתי-מנוקדת בשורה 14 בדף 179, שנכפלה בטעות בראש השורה הכבאה, בוטלה על-ידי סימן גרש מעלה האות האחורה.⁵²

מִן-הסתם בקש הסופר לכתבו שם את הוחלת המלה הסטוכיה, כתחבולת עימודו, כדרור בספריו שורר, אכן שושן.	50
דִּינְגָּוֶן הַבָּנֵן שָׁלֹשׁ פָּנִים, אֲשֶׁר, לא קָרְאָה וּבוֹלְחָה אֲזִזָּה, אֲזַלְמָם כְּסֻמִּין בְּטֻלְמָה גְּנָקָרָן.	51
אַפְּסִישָׁה, שָׁמֶלֶת מִעֲנָצָתָה נִינְגָּה אֶלָּא כְּתָבָלָם מִלְּגָנָה שְׁלֹשָׁה שָׂרוֹת.	52
הַשְׁכִּיבָה שְׁלֹחָה, וְלֹא כְּתָבָלָם מִלְּגָנָה שְׁלֹשָׁה שָׂרוֹת.	53

לא ניקר, כמובן, את התחלות המלימים שכתב הסופר בסופיו שורות, לפני שהוא השווות בראש השורה הבאה, הן נקבעו מוקובלת לעזרה שמיירת העמיד ולבש מיולי החקלים בסופי שורות (ראה להלן). כמובן לא ניקר הנΚון מליט שגיירות, בין מליים שכבר חשב בהן הסופר וסימן סימן ביטול (השווה ליעיל, ערך 1) ובין מליטים, ואפריל רצף של מליטים, שהגיגין הוא עשו, ובמקום לנΚון, סימן בסימני ביטול, אם כוורת קשת אמא בחציו יעלו בגוף האות הראשונה ובוגר האות האחורה של המלה או של רצף המליטים, בצעמידות לג'אות, כורכים של נקרים אשכנזים. בר, דורך משל, לא ניקד הנΚון רצף מליט שכלל המשתק בטעות (יטגוראפה) בדף דא, שורה 18 ("תמליך בצעין בקרוב במינו עלעל'ועד"), אלא סימן סימן בטול באוטה תייז הראשונה ובאות דת' האחורונה.⁵⁷ כוועא בוועה לא נוקהה הפללה מעיררת של הטקסט בדף ב' 14, שורה 15 ("כ' הם וועל' ברך") והאות הראשונה של המלה השווות והאות האחורה של המלה האחורה בחתאמ לביטולן, נגליים לכל אורך המהוות. והנה מומאות ספורות: דף א' 12, שורה 3 ("ייז' הדשיה בתיבה 1 "ייז' הר", סומנה בסימן ביטול, והמה נוקהה "ק'וּרָה"; דף ב' 40, שורה 1 ("יחזרום"), שורה 20 ("אכל'ם"); דף ג' 53, שורה 9 ("האות האחורה סומנה בסימן הביטול הנΚוני); דף ה' 54, שורה 25 ("שתי האותיות האחורה של התיבה מוקרים"; דף א' 65, שורה 23 ("האות ווּוּ בתייה "לוחמי" בוטול ולא נוקהה); דף י' 104, שורה 14 ("בוטלה ולא נוקהה הvice שלפני האחרונה").⁵⁸

ראוי לחזור ולהלט את האפישות, שבליט מליטים של ימי היבול מהענין העשה בידיו המשתק, שככליה הנΚון השתמש בפתחות עאות אחד מתוך מילוי הנΚונים.⁶¹ סימן הביטול בצוות השגויות; ביטול אותיות ומיליטים סימקנ-הגאה נקדרי שכיה, ומונן, שום יודים אחורה שהגיגין את המחוות בכוורת הוראות היו עשוות להשתמש בו, אלא שסימני ביטול אלו נספפו לאחר הניקוד.⁶²

והנה, מלאת ההגהה והתיקון של הנΚון שעשה בטקסט בעית הניקוד אינה מעתמעמת בביטול תיבות או אותיות ונוקד התיבה בהחתאמ לביטול. אפער להבחן בסוגיםἌחדרים של תיקונים מידי הנΚון: ביטול אות או אותיות בTURN מהה, כתיבה תיבות או אותיות המבוחות, וניקוד האותיות בשוליטים; שרבות בין השיטין ובשוליטים של אותיות או מיליטים שהושמטו, והגזהן בשוליטים; האות הוליפוט מתחאת לאותיות ובשותה השגויות; ביטול אותיות ומיליטים בכתיבת הראהות, מוכבעת קונה בקליטות דק.

להלן מבחן רוגמאות של הסוג הראשון של הגאות הנΚון. בדף ג' 16, בוטלה האות ח'ית בתיבה "שיזהיה", ומעליה נכתבה אות ה'א' כקטנה. בדף א' 18, שורה 4 מלמטה, כתיב הסופר את המלה "וילדיו"; הנΚון ניקד את האבע האותיות הראשונות, ביטול בסימני ביטול את שתי האותיות האערונות, וככבר מעל האות החמישית מס' סופית, הדיאנו, يولקס. בדף א' 66, שורה 3 מלמטה, חרב הסופר את המלה "רץ"; הנΚון ביטול את הכח' הסופית וככבר מעליה צדי סופית זעירה. בדף ג' 20, כתיב הסופר

⁵⁹ הנΚון לא הבין מיד בכתיפות השגיה והתחליל לתקן את התחלת הפסוק. אך משחש בטיעו הפסוק את ניקודו. סימן הביטול נקבע באות האחורה של הפסוק שורה 24). לוייט הרוק פסוק ביטול מליט שמייר ביטול התבדת בשורה 24 להלן). סימני השמשה מימי זו נטפו בכוורת מאוחר יותר בדרכו בדיה גם במקומות אחרים, למשל בדף ג' 27, שורה 24 ווועה 25, לבعد כתיבת שלא ביטול נΚון.

⁶⁰ שהבפילה המעניינ בראש השורה שלחויה, ביטול לעליין העמתק עצמו באמצעות סימן גוש לעיל האות האחורה.

⁶¹ ראה העוף הקטן. סימן הביטול בתיבה האחורה, שנכפה בטעות, בסוף שורה 6 בדף ק' 440 (ה'ז'ן) הוא אמנס סימן בקטנים. אלטן גן הירא של מורה לנו הדיו של הסופר, ולא לנו הדיו של גוקל. כויאא ברורה ובדע מקומות.

⁶² למחל, בדף ג' 23, אן מזאמס ביטול של התיבה ייזהו; שנטרכבה להרחט הטקסט אגב העתקתו מוממת אשורת ליקון. ימיין הביטול תשבלש מאותות התיבה לא נקבע טינעם, שכן הלה מנוקרת (אל-א-ם-כִּין הבחן הנΚון בטעות המעהק לאחר שניקד את המלה) גם ייטול שתו האותיות האחורה של התיבה ייזה' בדף ג' 20. שורה 3 (בתיבת "

לא ניקד" בכתיבת השורה זעירה. אמנם עמודי המחוות משועדים בהגהות רכבות, ומעט העוררות, בכתב הדות, שקשה מאוד למניין ולבודד את ייזהן, אולם כתיבת שתי העוררות הנ'יל, שלא ספק נכתבו בידי הסופר, מתיחסות באופיה, בסוגוניה ובຄומתה. ורומה שניתן להבחין בנסיבות והגהות אחוזות שתיבתן זהה או זומה מאד עצורה בסוגוניה לבתיבת העוררות אלה. ראשונה להן הערה ליטורגית ארוכה, שסופי שורתה נקבעו בשליל העתקת "אמת ויציב" בדף ג' 3, הפתוחה: "למה קייזו [באמת] ויציב". בכתיבת מען ובכתיבת אף הרעה ארוכה, שאף סופי שורתה נחתה, נשורי דף ג' 5, הנפתחה "ר' אברהם חזיה", והמכונת לתיבת שורה 16 הנΚלה "ערת" עיגול המעליה, ובשלים נכתבה בכתיבת גולמן עיגול: "ברוב המחוות המעליה עיניה גורשה רוחה עיגול של הערעה עסוק בගירסת הבקור/הכתיב של המלה "ערת", ואילו הילקה השניה מתייחס לפיטס אל נעלם ערוץ" ואקו-רטיסטיכון החלקי שבו. בדף ג' 12 סומנה בשורה 16 הנΚלה "ערת" עיגול מעליה, ובשלים נכתבה בכתיבת הינה על גירסה אחרת: "ס' א-> ^{ס' א-ס' א-} ספרים אחרים" عشرת כמו עשרה לבושים של הקב'ה מלך בשרה לבושים.⁵⁴ בכתיבת דומה נכתבה העלה דף ג' 27 בשליל האגולה "ברח דודי עד שתחפץ", המכונת לתיבת "יפיז'" בשורה 15 ("עד פח' קץ מחוזה, יה נס' העצלים וזה"), אשר מעלה סומן עיגול: "ברוב המחוות המעליה עד שיפוח קץ מחוזה זה טעת גול מבני החתימה...". התחלה העלה נס' הנ'יל, נראה, שג'ת התיקון "סנדהריה" המשכה — פרשנות הצלוליות הנ'יל. נראה, שג'ת התיקון "סנדהריה" בשולי השורה הנΚלה שפה נס' דף ג' 17א, במקום הדיגוראפה "שטי' יה", שבוטלה בסימני הביטול של המעתיק (ראה לעיל), כתובה בכתיבת הרהוטה הזעירה של הסופר, וכן השלמה של מלה "השבת", שורובבה מעל שורה 5 בדף 61, וסומנה מעלה בסימני ה Helvetica הרגילים בעתקתו של שמייה נס' דף ג' 17ב, שורה 14 ("בתוכה ברך רוחה" יתכן, שם העלה "ז'ארה" ואחר כך אמרה צירתת" של שמייה נס' דף ג' 17ב, ובמנון זה לא נגען הכתיב של ים בkolom רם קר מגהנו של וירצברק", שנינגה בעקבות הטעות בדף 80, זה אומ' באתו נס' דף ג' 95, שנדרן נכתבו השמות ששורבו לאירוע תיבת-הפתיחה "טופרי" בדף ג' 17, שנדרן לעיל בסעיף ב, אס-כי צורות אותיות-הין שורות במקצת. אם כל העוררות הינה הגדות הללו אכן נכתבו על-ידי הסופר, גמאנענו מלהרים, שפרט דקוקיות, מיהן גוף המחוות הוסיף שמחה העורה מעות בשולי, מיהן גונת פשניות.

2. הנΚון והגהותיו

המוחזר נוקד בידי הנΚון, ולא בידי הסופר. דבר זה מוכח על-פי ראיות אחרות, ראשונה להן השובבה, שהסופר ציין בקולוטו, שהוא כתוב את התפקיד, אך לא ציין, שהוא גם ניקון, כדרון הסופרים המציגים בקולוטון שהעתיקו ונוקדו בידי ניקון מוצקעו, על-מנת שינה נוקד בתב'הידן.⁵⁶ מכאן, שהמוחזר הועתק בידי שמייה השערת נס' דף ג' 17א, אונקן שורבבו לאירוע תיבת-הפתיחה "טופרי" בדף ג' 17, הוא ברר יותר שמייה נס' דף ג' 17ב, אונקן ונMOREל רם קר מגהנו של וירצברק, שנינגה בעקבות הטעות בתב'הידן אכן שינה מגן הדוי שפה העתקת הטקסט ממנו. מן המקרים רבים שבהם ניקוד המלים סטור את כתיבן ואפיקו-ברוך בשינויים מוכח, כי הנΚון היה מילא את הטעות. הנΚון ניקד את כתבתה, את התפלול, את הטעות, את הטעות מעתות בשולי, מיהן גונת פשניות.

שכתב באירטוט (Rimini), באיטליה, בשנת 1378 בערך, בכ' פארמה 3240 (דף 174, ב'). שנכתב בפירוש איטלקי (Rimini) בשנת 1401 ("בwrittenה השורה והראשונה של המה לטענה"), ובפרק Opp. 292 (דף 83), שנכתב באשכנז בשנת 1556. מוגן אורה, שאנו מוגאים בקטלופנים הוציאו את הטעות תפיש', דהו, טופר, בגין בולטון של מון מן האטה ידי ר' אברהם 3270 (דף Cod. Hebr. 151), שהעתיק בשנת האמברוג, ספריית המדרינה והאוניברסיטה.

.1469 יד אהרה והוספה שם בתקופה קדומה: "זה יעקר".

54 ההערה הפרשנית, שנוטפה בשליל השורה והראשונה שמייה עוגבאי" שבrown השורה, עוביי אילו בבי' השקר שברוי ("ז'ות ירע"). נראה לא נכתבה בידי הסופר, לרווחת המהו שבן סנו כתובתה לבן סנו כתובתו הרהוטה. 55 למשל, בכתיבת הידן לטר ההפלה תלול ולשנת השוואת בשבל קהילות וודט בשנת 1457, שנזכר לעיל, העדה 42. 56 למיט הוקנו היבוט אל בוי' השורה נזקן. 57 בילול אורכו של הטקסט הבלתי-פנוי שמייה סימן הנΚון ביטול לא רק באות הראשונה האחורה של הפסוק, אלא גם באות האחורה של השורה הראשונה (24).

בבבואהו מיר הנקון אין, בפי שטוחה, למשל, מן הגהה-תיקון בתיבתנו וברך
עמורה שניגרא, שורה 10. הספר כתוב בטענות "אין"; הכללה לא

התובחות אחורות נשמרו בהעתקת הספר בગוף המחויר והושלמו אגב הגשה כתובות בכתב מרובע דומה לכתב ההשלמות של הנזקן בחיל המקרה, והודעתה נתנתן, שאף הן מידי הנזקן באו. ברף 61 סומן עיגל מעל הרוח שבין התיבות "וי' באבבה" שבסורה 4, ובשולים נכתבה (ונזקודה) המלה "אלחני". בשלוי שורה 2 בדף 64 נכתבה (ונזקודה) הכתובת "תמיותך" שנשנהה בפוך השורה. בכתביה מרובעת דומה נכתבה (ונזקודה) בשלוי שורה 21 בדף 31 את הכתובת "נעץ" שנשנהה מראש השורה.⁶⁴ בכתב מרובע ובקולמוסים דרכו השלים גם התווות האחורונות של העלית השנייה בשורה 10 בשורה 22 בדף 65 ליפין וראה, שהזקן נהג בכתב מרובע:

לעומת זאת, לפחות פעמים הגיה הנזקן בהעתקת החסoper מילים שלימים נקבעו בכתב רהוט, כפי שמלמורות אותן והגותות-שולים שברור כי הן באו מידו של הנזקן. הගותות-תיקון אלו וכתייתו הרוחה של הנזקן מתגלות באוטם מקומות שתיבוטם בעקב הטקסט לא נקרו, ומגנוף בימני הבטול של הנזקן ובסיום עיגול עגולין, ובשוליהם נקבעה המלאה החליפה כתוב סומנה בסימן ביטול והומרה במלה המוקדמת "מתלאות", שנכתבה בשולמיים בכתביה רוחטה; וכן ברף 61, שורה 11, הומרה המלה "בעיר", אך גם במלה "ביראה"⁶⁶. ברף 45, שורה 18, לא נזקקה כלל המלה "גונטי", אך גם לא בוטלה בימני הביטול גונקיים, לפיקד ספק אם האות-השולאים כפולה-הగיוסה "חלטי ס"א"⁶⁷, גונטי" היא מידו של הנזקן.⁶⁸ מכל-מקום, שתי הගותות-תיקון הראשונות, שאין ספק כי נכתבו בידי הנזקן, משמשות דוגמה, ולן גם קונה בכמותה, לסוגן כתיבתו הרוחה של הנזקן, ומאפשרות להבהיר, כי ככל-הנראה רוכן של שאר הගותות והעוזות המרכיבות למדרי, הכתבות בכתב רוחט קרים בסוגנות אזהרים, שנוהג מככיבת שתי הගותות הללו ולא נכתבו כדי הנזקן אלא בידיהם אחרות

במקום אחד אנו מוצאים הברה-תיקון מיוחדת בכתב מרובע, שבודאי נכתבה בידי יידי הנךן. דף 23, שורה 24, לא נקודה התיבה "עלם", בוטלה בסימני ביטול נקודנים, ובשוליים נכתב בכתב מרובע קטן בסגנון כתיבתו המרובה של המעתיק: "ס"א ל'צדריך". הנךן לא הסתפק בסגנון כתיבתו הטקסטואלית צייר, שהגהו מושחת על גירושו של ספר אחר, או ספרים

הוּא זֶה, שְׁנִיתָן לַיְחֹסֵן לְקֹדֶן מִקְתָּא מִסְמִינֵי הַשְׁלָשָׁלָת הַמְּרֻובִים הַמְּטֻלָּסִים
מִעַל לְחִיבָּת שָׂוָת בַּמְחוֹזָר. וּרְאָה, שָׁאַן אַלְוֹ טָעַם שְׁלָשָׁלָת שְׁבָחִינָת
שְׁרִידִים מִמוֹנוֹנִים שֶׁל שִׁיטָה הַטְּעָמָה בּוֹלְלָת שֶׁל פּוֹיטִים. הַרוֹשָׁם קִישְׁוּתִי שְׁלָ
סִימִינִים אַלְוֹ וְהַנְּתִיהָ לְסִלְסָלָם וְלְהַאֲרִיכָם מַעַל יְדוֹתָעָ, שָׁאַן הַם אַלְאַ
סִימִינִים וּקוֹאָלִים יְזֹועִים לְשִׁיחַ-חַצְבּוּרָה.⁷⁰ רֹב עִיטּוֹרִי הַשְׁלָשָׁלָת בְּרוּ
בְּקוּלוּמָוטָעָה, בְּבוֹדָאי מִידִי הַמְעֻתִיק, כְּפִי שְׁמוֹכִיחָ סִימָן הַשְׁלָשָׁלָת
אֲזֹדָה מַעַל תְּכִבָּה הַכְּתוּבָה בְּרוּיָ אֲזֹדָה בְּךָ¹⁵⁰, שָׁוֹרָה 7, וּבוֹרָה אַסְמָה
בְּשִׁוָּרָה 4. אַלְמָם יְשָׁטְמֵן שְׁלָשָׁלָת דִּקְיִים, שְׁהַופְּקָן בְּקוּלוּמָוטָדָק, כְּקוּלוּמָוטָ
שְׁלָשָׁלָת, בְּנֵן דְּבוּרִים 147 בָּשְׁרוֹדָה 14).⁷¹ (שְׁרוֹדָה 22 –
שְׁנוֹי סִימִינָם) 148 – 149 בָּשְׁרוֹדָה 3, 151 – 153 בָּשְׁרוֹדָה 23 (בָּשְׁרוֹדָה 154
בָּשְׁרוֹדָה 14). סִימִינִים אַלְוֹ, שְׁכוֹלָם מְרוֹכָבִים "אֲקָדְמָתִים מְלִין" וּבְתְּרוּגָם
הַוּאוֹאָרָר לְעַשְׂרָה הַיְרָכּוֹת לְשָׁבָעָה. דְּמָה, שְׁוֹסְטוֹן בְּרוּיָ תְּבָדָר.

זריזיגן, ספרים אוחזים, או ספר אחר. טימן ההגחה על התרבות והמודרנה איננו עיגול, בדומהו של הנתקן בהנתקן מהחוור, אלא עיגול מוגב, דרכיו והנקודות בהן נקבעו את השלמותתו בחילוק מקראי. שאלת היחסים, שקשה לבסס מזויה על תכובות אקל' וטבר' שמי מל'ם, המחוקק רוק עשו אתויות שנותן. אך שנסוגנו נראה שהוא מנגנון הכתיב של הדוגמאות וההערות האחרות לאן והמעמיד שמקצתן הגדנויות מטריות אהירותן הן מודר של תקון. עיין ב'משמר' ב'ישראל' וחיל', בעי' (335) שם מובאת רשימה מלאה של שימושים אלו מתחום מוסמך רומה נינה ליחסים לנתקין את עיטורי האקווטיטיבים בדפוסים ס-ב-ב-ב-ב, שם רקס יוחנן בטלש שלשת שהותה מוסמך סדרה. בפ' צ-ב-ב שורש שם 'תורת'ה' הפירמה הדגולות בטמני הבלתי-הסביר של צורה זו הופיעו האקווטיטיבים לרשותם.

את המלה "בஸוכבת"; הנקרן ניקר את כל המלה, גם את האות הראשונה, אך את גוף היבי"ת לא דינש, אלא רשם בה סימן ביטול כתוב מעלה אותה מ"ס בכתוב מרובע קטן, דהיינו, קסוטקְה. דוגמא אחרת, שבמו קדמתה מובייחה כי השגחת מושג והו מידי הנקרן באו, גונזה בר' 73, שורה 3: המיעתיק כתוב "לעומת", הנקרן שרבע בקובלמוסט דק ס"ס גופית מעל סוף התייבה והניקר "לעומת". בר' 122 א, בערך הרטשונה של שורה 4, בוטלה הסטם בתיבה "פּוֹסִיקִי", ומעליה נכתבה ש"ז עזרה בכתב דחוס ובקולמוסט דק. לעומת זאת, מעלאות אלו⁶³ שומרנו ביטול הנקרי בתיבה נאשנש א"ב בוטלה כתוב מרובע בקובלמוסט דק ס"ס גופית מעל סוף התייבה "הנעימים", מעליה נכתבה ציריך ועריך דק "מור" (הו"ו נוקרא). בר' 171 א, שורה 2, רבב הופוך "כלולה", התהי"ז בוטלה, מעליה נכתבה י"ד בתיבת מוצנחת פרובע בקובלמוסט דק, והתיבה המוגנת נקראה "כלולו". דוגמה זאת מוצנחת פותח לדוגמאות אחורות שמיוחן מותאם למלה המוגנת נקראה, ומובייחה בערך, שגחת העזריים נשחתה בידי הנקרן. אלום יתכן, שמקצת מן הטלאות אלו, שניקראן הולם גם את התיבת הכתובה בידי הסופר וגם את התיבת המותקנת, לא באו מידי הנקרן, וכך מוכחה, למשל, מן ההגהה בר' 172 ב, שורה 13: אותיות מ"ס י"ד בתיבה "ימ"י" סומנו בסימני הביטול הנקרניים א"ק-על-פי שם"ס נוקרא, ועליהם נכתבה המלה "לא" בכתוב מרובע קטן ובקובלמוסט דק.

מלבד נהגו להנקרן לבטל אותיות ולחגיהן מעלהן מושגים אנו דוגמאות נוספות של השגחת אותיות בשוליים, שגדם הן מעשה ידי הnick. בר' 121 א, שורה 7, בוטלה אות א"ק בתיבה "להובא", מעליה סומן עיגול, ובשלילים נכתבה אות ה"א", דהיינו, "להובה". באופן דומה השגחה אות י"ת בתיבה טבוחה" בר' 16, שורה 6, ובשולילים נכתבה אות א"ק בידי הnick נוקרא. בדוגמה זו ראייה, שגורשה ושל השגחת אותיות אף היא מידי הנקרן, שכן האות ח"ת שבittel בגוף השורה לא נוקרא, ואילו האות החליפה ע"ן בשולילים אכן נוקרא. נמצאננו אף למדים, שישמן העיגול הוא סימנו של הנקרן להגחות-שולדים.

הנקון אך היה מילט נשפטו מזמן ותוויות: אחותית נשפטו שרבב מל' התיבתנו וניקון מתה לתיבתנו. ברך מרשל, ברך 22 תל' הנקדן אוות ה"א בכתר מושבע דק בראש התיבתנו "מנחיל" בשורה האחרונה וניקון לפני ניקוד המ"מ. ברך 186, שורה 3, כתוב הסופר עז'ינינס¹, והנקון תל' ח'ת' עיריה בין הצער² לירדי וניקוד עז'ינינס. ברך 45, טוף שורה 2, בכתרת התיבתנו "יעזר"; הנקון תל' בראשה אוות כ"פ זעירה וניקוד אוות זו מותחת לתיבתנו ולפני ניקוד היוזד. ברך 191, שורה 18, כתוב המעתיק "זהגא"; בין ה"א לגימן נטלת שורק, והמלה נוקה בבחוקם לבチב זה. ברך 104, שורה 26, שורה 13, עליית ראשונה, ובראש מהלה מ"עבדר ניקוד שוא לאפני ניקוד דחמים³. ובדרך דומה תל' וווער וניקוד הנקדן אוות האות למד' שבראש מל' דרכ' 137 א. שורה 13, צל' עליית ראשונה, ובראש מהלה ברך 140, הבחלהת שורה 4. ברך 174 א. שורה 3, כתוב המעתיק תיבת האחת "הנאלר"; ניקון תל' אוות אל'ק' בין דאות נונ' לאות ה'א, סיימן קו הפרדה הקצרerer בין האות ה'א לבין האות למד' כדי להטריד בין הדבקים ניקוד: וְאֶחָדָה.

הנקון כנראה היה אף מילים של מילוט קוצרות, נשפטו בהעתקת הסופר, אב שרבובן מעל השורה, ניקון. והוא, למשל, שרבות המלה "כ"ק" בדף 27 בעל שורה 11 ושרבות המלה "לו'" בדף 18 בעל שורה 22. ואולם יש שהשלים נשפטו בשוליים. בפ' 185-186 (בפ' 217-216), שביהם נכתבו בשוליים העוורדים של התיבתנו המקריאת (בפ' 185-186) נשפטו בהעתקת הסופר. רבות (ואפילו חלקו פסוקים, כמו דף 193 א) נשפטו ייגול מזונב, ורובן ככולן השלים תל' נכתבו בכתר מושבע וסומנו בסימן ייגול מזונב, ורובן ככולן

⁶³ היי'ד, שנחלחה שם בין האותיות האחרונות של המלה, נכתבה בדיו חומה, השונה גם מדריו המעריך גם מדריו הגרן.

64 כמו בהגחות מידיעות אחרות לא סומן סימן שרבוב כאשר ההשלמה היא לסוף שורה או לחלקם שורב.

⁶⁵ מסתורב, שהוטופר פסח על העתקתן בירודען. אותיות החרו המבריה "נו" של צליעות הפיוות

ונתרכז בມורה זו דרכו זרומה בישו טורים ישווים, פוקוֹן ואלעלא מורה קומיס מסות החורין מהMRI של מוחהינו ביחסו לשליטה העצמיטית, ולמורץ שהוטהו כרבב אונסונה את הברוטה והחרום המרכיבי מוחה זו או ראיון-מכן הניעיק אך עליזותם בודדים בדיו והזיהויים ההציגו, ולפיכך יש שאנעל לזרקן את סטן על פני הדבר הימי. בשורה 22 האחדת היזהה תלה בקשר שתי האותיות הנחלקות על ידי חילוק שפוני של סדרם: ינער ודו ספוקן אכפאו בפניהם, שליחים דויד החקק) עלייבו הירוחיות סדרם שבדורי אונסונה, ינער והספוקן לו אופאו יידעה מעניינות על ריבוי שימושו של המעתיק דויד אודומו.

²⁵ בכתבות הדוח דק, ובכך נטפו בדף 67, א, בוגר שורה 14, בכתב מרובע גס בדורו.

אלא מודרנית. בתקופה מאוחרת יותר ניכר השינוי מוחלט בשירורי העברות קולומות דק
ולבולטים, ולבסוף מופיעים מילים על-ידי העברות קולומות דק
בנוסף לשלבם של מילים קולומות דק.

בשולי דף 44 בנו מוציאים גהגה-שיכול מאוחרת בראשי שלושה אשרות. שם, "ב'", "א'", "א''", להורטור שסדר הביטים השבש.

(ב) גיוסאות אחרות למילוט טקסט או ליקירון אף הଘות אלו בגדר شيء הנושא הליטורגי, אלא העורות שנכתבו בשולי המחוור בתקופות שונות, מהן קדומות, מהן מאוחרות, ומוכבות בהן ירושה אחרת של מילים או של ייקירון על-פי ספרים או על-פי מקורות אחרים, או הצעת גירושה אחרת על-שם שיקוליו האישיים של המגיה.

א' ירושאות אחרות מחרות מהור למלים בהודו מחרם והובאו בעין "ס"א"
ב' ספרים אחרים, ספר אחר) במקומות שונים בשלוי המחוון. רובן בכלל
כבותם בכתבות הדורות קדומות, ונראה, שמרובותין נכתבו ביד אחות: דף 2ב,
בורה 2 (ס"א מושיענו"; מכובן למלה האורהו); דף 9א, שורה 18 (ס"א)
עה";
ג' מכבון בודוק לא מל'ה "רוועה", של ס' פאנון; דף 13, שורה 26 (ס"א)
אליטוי"; מכבון לתיבת "לטיטי", המשומנת בעיגול מעלייה); דף 12,
שורה 12 (ס"א ירא"; מתיחס לתיבת "יראי", המשומנת כבל'); דף 17, שורה 8
בזם'; מתיחס לתיבת "בזום", המשומנת כבל') ושרה 16 (ס"א)
להט"; מכבון לתיבת "לאט", המשומנת כבל'); דף 33, שורה 18 (ס"א)
קשות"; מתיחס לתיבת "קסות", המשומנת בעיגול בלתי-שלבי); דף 4x,
שרה 6 (ס"א ומנו סלה"; מתיחס לטוף השורה); דף 42, שורה 13 (ס"א)
אגיזן"; מכבון לתיבת "האגיע", המשומנת בעיגול); דף 45, שורה 7 (ס"א)
עלטס"; מכבון לתיבת "עלוטס", המשומנת בעיגול מזונב); דף 47, שורה 13
איך", רערך"; מכבון לתיבת "הריריך", המשומנת בעיגול); דף 55, שורה 15
ס"א מאקעד"; מכבון לתיבת "מערעד", המשומנת בעיגול מזונב); דף 56,
שרה 1 (ס"א טפשנ"; מכבון לתיבת "הוזיד", המשומנת כבל'); דף 63, שורה
21 (ס"א טפישנ"; מתיחס לתיבת "ונטס", המשומנת כבל'); דף 79, שורה
15 (ס"א טפישנ"; מכבון לתיבת "טפישנ", המשומנת כבל') ושרה 21 (ס"א)
טפישנ"; מכבון לתיבת "וומפעדים", המשומנת כבל'); דף 104, שורה 15

שתיים אחרות, אף הן מתקופת קדומה, מהיחסות בכיר, שאותן אל-פ' של העזין ס"א כתובות בהן בכתב מרובע, ואילו המלה בגוף השורה, שאליה מכוonta הערה, מסומנת בקשת: דף 24, שורה 7, דף 33, שורה 18. דף 66, שורה 13, סומנה אותן ס"מ' במלה "מסכתה" בעיגול, ובשלילים בכתב מרובע ס"א", דהיינו, נרמזו שם הגירסה

שאתי הଘות קדומות של גירסה אחרת מתיחסות לינקו. בדף 12 ב, בשולי 14, שכבה תיבת-הפטיחה מנוקדת "בלשון", נכתב: "ויש נוקדים בלשון". בדף 17 ב, בשולי שורה 23, מובא הניירko בלבד של מקור אחר: "ס"א". גירסה חדשה של ניקו והמכוניות בודאי לתיבת הראשונה של שולחן, בכרזון "שלוחן".

בתב:⁸ "ס"א לתרומות באשר יאמר בו ברכא פראצ'יט". דבר א.12. שורה 8
בתב:⁹ "ס"א לתרומות מה הותה השלויים הקדומות", שענין גירושה אחרת בעין "ס"א",
בchap. 16: שורה 5. סמנה התיבה האורונית "لتירום" עיגול מוגב, ובשוליות
ברף קדוקים או פרשניים. ברף 2A3 נכתב בשולי שורה: "למזרע", שלא סומנה. ברף
16: שורה 4. סמנה התיבה האורונית "לזרע" עיגול מוגב, ובשוליות
ברף קדוקים או פרשניים. (ההערה מוכוונת לתיבת "

במהשך שרבוב והנטפו בשוליים בכתב מודען אחר, לא ניא ניקוח, המלים "נורא" ומרום
וקודש".
יריכון, המכון, שהקפת החיהות המוגאות במסורת נספה על ימינו.
והשווה בהגדת ס' א"י בכתב מודען בדרכו, שורה 24, שהרי, כפי שנאמר לעיל בסעיה

הקדום, בראה מידו של הנקרון.

3. הגהות, הערות, השלמות והשמטות לאחר השלמת כתיבת המחוור
וניקודו

הדרויים רבת ושותנו הגינו את המחוור העירוי בשוליו במשמעותו מאוֹת הנשנים בכחתייב שגנור כמי שיצא מידי מעתקו ונולדו: ברוב העממים ניכרים יתושים המשורט מושך והרצוף בו בוצרות הטעינה והערות. הגותה הרות ואלאל, שיוחן שנוטפי בתקופות קדומות למן תקופת המחוור, יש שנותפו בשליחי ימי-הביבאים, שיוחן שנוטפי במאורות הטיז'-הייז', יש יתושים המתבכו לאחר-מכן. בכלל הקשי הכרוך תחומים מודוק של מןן על-פי יתושים בוגרים העדפנו להארן לפני סוגיהם, ולא בוצרה כרונולוגית.

(א) הגותה שלמה ותיקון הגדמות והההנחות מןין האין בבחינות שינור הגנוס, אלא בגדר תיקון שיבושים. רובן בכוכבן אנדואט להשלים מילס מילס מהמשטו מהעתיקת הסופר, שימושה המשוחרר מהבדויין הוא האשלטני בחרטאות שוויינט, גרבנרט-בלס, גולדשטיין.

וירוכין בזאת והשליטו נזקנותם. בזון נעל בשולחן.
של ההגאות מוגן הנטפו בתפקיד קדרומין. דורך-כלל בכתב רוחה
עם נקיון. קשה למניין על-פי חיבתויהן, אַעֲלֵי פִי שנקל להבחין, כי
קצתן נכתבו בידי אחת וקצתן בידי אחרת. כפי שמאמרלו לעיל, יתרוון, שמקצת
ההמגהות אלו נכתבו בידי הגזון. המלים שהוגוזו בטקסט, וכן מקומות
השבורבים בטקסט, סומנו בטימני הוגה המכובלים, אם בעיגול, אם
בעיגול מזונב, שונבו פונה תמיד לעבר הדשולים שבהם נכתבה
ההגהה. דורך-כלל אל נכתבות טמיין הוגה מעלה מללה הראשונה ולא מעלה
ההגהה. ואנחנו שרים אורה בחזרה, וכן לא צינו טמיין שרבות באשר להשלמה תימה מכונת
הרואה השועה ואל טספה, לבך מקומות דרכיקים דמהחרבים בין ההשלמה לביב.
אשש השראה או טספה.

החלמן מובאות דוגמאות של מילים שנש美貌ו מהעהקה הספר ונוספו בשוליים בכתיות רחותות קדומות עם סימן שרבוכן בין התיבות שבוגר השורה⁷²: דף 2ב, שורה אחרונה ("הגביר"); דף 3ב, ב' שורה 9 ("שםו"); דף 18 א, ב' שורה 15 ("קלול"); דף 28, שורה 11 ("ארון"); דף 13 א, שורה 10 ("עלמות") – והשלמה מכינה לטופי החרואה; דף 25, שורה 10 ("בהה"); דף 35ב, שורה 19 ("קשורות"); דף 22ב, שורה 25 ("חווז"); דף 33, שורה 12 ("חידשים"); לאו סימן שרבוכן, אך ברור, שמקומות השלמת התביה הוא בין התביה "יאשי" ותביה "להם" (שבת⁷³); דף 39 א, שורה 23 ("שמנך") ושורה 25 ("שתי השלבות"); דף 40 א, שורה 15 ("השMAILים") וסימן שרבוכנה מזונב לעברה; דף 49 א, שורה 14 ("חץ"); השלהמה יומייניות וסימן שרבוכנה מזונב לעברה; סומנה בסיוני ביטול "נקדרנים" בעורת חציו עיגול ברגן האותיות ח'ית⁷⁴; סומנה בסימני השרה המסתמנת במקף מחבר דק; המלה "חחשך" בדף 49 א, שורה 12, מעלה צוין עיגול מוקב בשוליים הוגה: "יחפה"; דף 282, שורה 3 ("שםו"); קיין קיין, שם, שורה 4 ("תניינַ"); שם, שורה 17 ("שהוא"); דף 121ב, שורה 12 ("איני").

עתה נידירות נספּוּ תיכות בכתיבה מושבעת (שאינה דומה לכתביה של הולמת הסופר או הנזכר), מון בתקופה קדומה – כגון כתתיותיה "שמוני" בשולי שורה 5 שבדב' 36, ובתתייה "קר" בשולי שורה 20 ו"רב" בשולי שורה 16 – מהן בתקופה מאוחרת, כגון כתתייה "אדון" בשולי שורה 1.

שלמותם מילט מתפקידות מואזרות – כגון זו שבסוחל שורה 22 בדף 22 – הן ביריות, משפטם שרוב ההשפטות בבר הוגננו והונגו בחולפות
הממלאה ברשותה הבאה, אך שגה ולא חור ותבב את המלה
בזאת בה בסוף שורה 18 בדף 42, שם כתוב המעתיק
הממלאה: "קורבו". ביזואו כוונת השולים בכתוב רחוט את המלה
הממלאה ירדו. קדימה השולים בכתוב רחוט את המלה
בזאת בה בסוף שורה 18 בדף 42, שם כתוב המעתיק
הממלאה ברשותה הבאה, אך שגה ולא חור ותבב את המלה
בזאת בה בסוף שורה 15 בדף 140.

בנוסף כל המללים המבויאות להלן בסעיף זה מנוקרת, אולם כאן הבנוואות לא ניקחן. יד מהותת שרבבה ליחס את התיבנה בוגר השורה, בין התיבה "משמעותם" ליתן התיבנה

"מתנשאים."

אפק-טי סימני הביטול והם לסייעו של הגandan, ברור, שהגאה ולא מידו באה, לפי שהתיבה
המושג מוגדר (בזוויתו ומחבה באחיזה).

המוגהת מנקדת (הניקוד נמחה במקצת).

ההעשות "חוניות" אחרות עניין נסח הניגן. בפרק 65 סומנה התייבה ממערכם" בשורה 18, ובשלילים הגער בעזה סתמית: "חונן משדר בנבגון". בשליך'ו ואו (שורה 8) ובשליך'ו דק' 112 ב (שורה 25) הגער לאל בברוך נעימות יתנו: "לאל ברוך בניגון של מים נוראיי". ציוני ייגונים מדורגים נוסטו בשולי הקיוט לחשעהباب (ראה דפים 160, 166, 166, 169, 169, 170, 170, 170).

(ח) שפטת טקסט המחוור כבתה תיבות בודדות וחקלים רצופים של הטקסט בדי אדורמה – פתיות או חתימות של ייחודה לטויגיות, תיבות-פתחיה, אאותיות-פתחיה של עצויות פוטיטים, פרניטים של פיטיטים, אוותיות אקרוסט, טיטיכוניטס, הוראות, ברכות, תפילות מיהוחות ורצפי טקסט שונים, שהסופר להביך שלחבליטם. די אודומה ואת דחתה במרקוזת הדורות ומיצת מן האותיות או המלים שנכתבו בדיו זאת נישטו מאוד, בעיקר בהתחלה מהחומר. לעומת זאת נשתמרו מיניהן (או האותיות) האלו בדידים ששוחזרו וכתבו את האותיות הרוחניות בדיו לצבע חום בהיר או חום כהה. המשכבותים נטו כמונו להכתיב המקורי של הסופר, אך ידרקי וילא עליה יפה, ווש בו כדי להיעיד, כי השוכנוב נשעה בתקופה מאוחרת למלמד. השיכתובים שנעשו בדיו בירירה, שעבעה היום – צהבהב במקצת, נעשו בכתיבתה גסה למדי, ואילו השיכתובים שנעשו בדיו לצבע חום כהה נעשו ביד מאומנת יותר ומן – על-גבי הדיון האודומה הרוחנית. בדר' כל-זינן ליהחן מبعد לשוכנוב בשדרוי הדרכו ביריה האודומה. במרכן שדי, ובמוכן, ניקוד המקורי של שנותיה של המשוכנותה, שנעשה בידי חומרה. שיכתוב נזכר, למשל, בדףים 15-16 (כל התיבות הנדרשות בערך שמאל, אאותיות 5-4), 19, 20, א. 13, ב. 5, א. 5, ב. 8, א. 8, ב. 17 (ההפריחה מצד ימי והברורות), 20, 21, ב. 19, א. 19 (שורה 3), 22, 23 (שורות 15-13, וכן חקלים של האותיות הגולות בשורה 16), 24⁸⁸, 25 (שורה 5), 26 (שורה 5), 27 (שורה 5), 28 (שרתי התיבות בשורה 5), 29, 30 (שורה 5), 31 (שורות 8-9, אאותיות האקרטיסטיין "אלעלור בירבי קליר"), 32 (שורה 19), 33 (שורה 19), 34 (המידאות של שלושותיות בתบท-א. 24) (ההפריחה מצד ימי והברורות), 18, שמקצת מאותיותה נכתבות מעירא בדיו אדורמה).

סמנה התייה מוסר"ו בעגול מזונב, ובשולים נכתב: "ס"א שול כמו של מסור'י המגין והמסורות. אבל קסוד לא דעת פירשו". בישול דף 14 א, שורה 24, באה העלה המתיחס בודאי למלה "קנות": "ס"א פנות פ"ז ארבונת"

התקוני גירסה אהדים הוציאו על-פי סבורה, ללא גימוק, או בעזרות נימוק או הסבר. מוקן בתקופה קדומה, ואולי הן מיד אותה. בדף 25, בשולי שורה 12, העדעה המכונת לביבה "אמורה" (שלא טמונה): "**לֹג** > **לְנָרָה**" **אַמְלָט** טוטו החרואה יוכח על זה כי אין דרכ פיטש להפוך תיבת הברה את חזרזה אחותה ב פטעמיים.⁷⁸ בדף 26 טמונה בעיגול החיהה "אַקְהָה" בשורה 22, ובשולויים הערוי: "**לִי נְרָה**" אַקְהָה. בדף 21 טמונה בעיגול התיבה "תַּאֲכֵד" בשורה 15, ובשולויים נכתב: "**לִי נְיַקְבָּה**". בדף 40 טמונה התיבה האחורונה בשורה 16, **"לְה"** — מתרך הצלילית "בכמים הגורפים נמו לה" — בסימן עיגול בלתי-ישם, ובשולויים הערוי: "**לִי נְפָי**, שאן לשין ⁸⁰

הנדרויות גירסאות של "ס'א" בכתבות מאוחרות יותר. גירסאות כאלה נבדקו בפרק קורתור, למשל, בפרק 53 ב秀 ה-17). בפרק 1112 (Showra 17). בפרק 161 (Showra 4) (Showra 17). בפרק 156 (Showra 4). בשורה אחורונה זו נזכר בסופה "חן מק' פראג" דון השל הגוזרת המאוחרת העמיהו ר' גירסה אחרת, קרוב לדורותם, קרוב ללודווארי, ביד אחת משלהי ימי-הביבנאים, מיחסות לגירסאות של כתיבת חותם, ואין מובאות בצעין "ס'א", אלא נבנשודים שונים, כגון "מכצת..." ו- "ונקוריון..." (Showra 2, Showra 1112, A112, A51, A130, י"ג=ישנו-טורון...") (למשל בפרק 1112, A64, A48, A48). יש שהגוזרת המאוחרת הסוף להגוזרת: "וְעַכְרָ", או "עַקְרָ" (בגונן דפים 1112, 1129, 1121, A130). התיבות המוערת טמן בפרק 1112, A122.

(ג) השמות, חילופים ותספורות לנוכח התפקיד והপיטויים בלבד מחייבי היפותים שכתבו על-גביהם לינויו נפרדים ושורבבו לתוך המהוזר בתיקופות קדומות, כפי שכבר תואר לעיל בסעיף ב, משתקף המנהג הרמשתנה במרצת הדורות בעזינו השתמות ותילוגים ובכתיבת השלים או שיטות תליפם בשולי המחוות, בעיקר בתיקופות מאוחרות. ציינו דילוגים וככבות נספסות הן גם תיקופות קדומות נדירות הם. בשולי המהוזר הפיטוי אמרו לא אידירם "בר' צוב נכתבה בכחיה הוהה קדומה מהדי העדרה בשני שרוטות שהתחולתוין התחכו: 'מוֹלָגְן וּבוֹם וּמוֹתְּחִילֵי' ⁶² בך' 964 ה' החלם בשלילים בכתב מושבע קדום למדמי הפיטוי 'עלט טערץ'. לעומת זאת מרובים יותר נהניתו לדילוגים מן התקופות המאוחרות, וזה מובאות בציון 'א' (דחיין, אין אומרים) לשוליו יוצאים או ביניים, כגון בדפים 24, 34, 165, 16, וכן מרובות יותר מוגדרו כשלילים עליונים נספסים הילפם והספסות, כגון קינה ערב תשעה בא, שנוספה ברוך 156 כשלילים עליונים בכחיה מושבעת מאוחרת למדי, ובתוספת צוין 'ונוספה הרכבה אל עליון קונה ברחמי שמים' ⁶³ שומר בכחיה הותחה מאוחרת לנוסח 'גומל חדשים טובים וקונה הכל... מלך עולם ומשיע מגן' בדפים 3, 21, 22, 28 (שורבב בין השיטין), ⁶⁴ וא' (שורבב בין השיטין), ⁶⁵ וכן קינה ערב תשעה בא, ונוספה הרכבה אל עליון קונה ברחמי שמים' ⁶⁶ שומר בכחיה הותחה מאוחרת לנוסח 'שאומרים לפני ברכת הכהנים, שורבבה בגין הטקסן ברוך 1000' ⁶⁷ ועוד.

ד) **זרואות להון**
בתתקופות שונות, אך בעיקר בתקופות המאוחרות. נוסף בשולי פיטים תחריפיות העורו שיערין צין החלקים שהחומר (או זיבוב) אומנם בקורס רם. עיגנים ניכלו בכתיבות שרומות הם מועטים. בכתיבה קדומה אלו מוצאים

רשות היבטים : בכלל רם. בכתייה זהה להעתר-יחסולים וחותוכה ברף 936 בעניין הדילוג, שנזכרה לעיל בסעיף ג.

ירי כב: ג, דהinyin, עד סוף העתקת ירמייהו שבמחוזור (פרק 62:2א).
בשולייוווטו עמדו גם צוין "עד כאן".

ההיו, שי' לד': לא ה' בתבונת מנהור אמרו הקעת של רומיינו (פרק 212-213-2).
שם גם צויל נושא נשכנת בדיו אדרמה שנדחתה לא-שוכבת.
נוש הרכבת יציב' האל קדושים'. יזכיר את אלו יותר מזכותם בדיו אדרמה. כמו
אשר תחביבת אחותה שורה, שחויר אדרמה שוכנתה בה דוחה מארך, אך לא חזרו וכתבן;
הכתב פגסוקרי על הרבבנה נמהכה כלול, אבל ניקחה רודה. דברי צענבהה ודומה אף מולאנו
בלבולו של שער תרבותם היפנית אר' סידור כ, פרשנות

76 אבן, בסוף אותו בית באה המלה "יאמרתה".
77 הוגה והמתחייבת כבר מדברי החלומו הבהיר פסחים מב ע"א: "דרש רבא אשוה לא תלוש
בsmouth ולא בחמי חמה ולא בימים הגורשים".

אפשר, שראשות היבוכו אלו מעמידה את שם המגינה, קשה להעלות על הדעת, שהובאה כאן הוגה בקשר לרש"י שנמהוגה שבספר ליש"ר). בירורו ר' שרלהון שם משוחן, מונודר של קורתול ורומס, וכן רשי', שסק בפרק פירש פוטוס ובהוגה (איה: 'ג' רוסטן), חכמי אשכון והירושים, רושל הליטש שמי'א. עט' (348-349) ואמשרה, שראשות היבוכו שישן משמען נסחתה הואה בלתי ידועה, כגון 'שיגאות ומסתורות... נקנ'.

בדף 162 ב, בשילוי שורה 3, הובאה גיוסה אחרת ב恰恰כה מהוורתה בלבדון 'במספרים

הרכושם לבנות המקבילים "אותותם כל אחדו המבנויות" (עמ' 284, שערב 3).

- (10) תי"ב (1652): "נאים בנימן בר מנהם שליט מפופרטו" אצל נהר רין הלמד [...] בק' ווירמיישא אצל הרר איצק בן האון במורה ריסמן אב"ד בדורינוות טיראר הום יומ' וב"ח אדר תבר לפק לפטן" שם.⁹²
- (11) נאים תי"ב (1652): "נאים שמואל בר מרשלז[ן] מאיר ז"ל אצל גנוול שמש דק ווירמיישא הום יומ' ר"ח אדר תי"ב לפ"ק" (דף 183 ב; בשוליים העלוניים).
- (12) לפני תכ"ז (1667): "אורדה את ה' שוכני להיות שליח עבור ונאמן פה ק' ווירמיישא עיר ואם בוישראל לא זכות גרט לאלו זות אבורי לכך הראשונים בכאנ שמי ליזרכן לבני אוליז' יוכס גם המה אברהム עבריל בן לא"א שלמה זלמן ערבלייש י"ץ דק' הנ"ל" (דף 224 ב).
- (13) תכ"ז (1667): "מה איני ומה ה' שיבת האיש הלו שרבים ושיבת וה' איש ארא"ה. ואנכי עפר וגס לא וכתי בשבי להזון חון ומאנן באן ק' ווירמיישא. אלא של זכות אבות זכית נאים הצער... משה בן מהרר בנימן ז"ל מגורש מוילנא יומ' יוכנו ליישוב!⁹³" פה בשלום שלוחה..." (דף 94).
- (14) ת"ס (1700): "אני דוד בלא"א מאיר ישראל ז'ל ש"ץ דק' ווירמיישא יצ'ז באתי פה ק' הנ"ל בערב ר'ח סינן תי"ו סמיך לאלא הששי מק' אפטא יצ'ז מדינין פולין השם יוכנו ליישוב!⁹⁴" פה בשלום שלוחה..." (דף 1).
- (15) תע"ה (1708): "אני דוד באן ק' הנ"ל בחדרש אלול תשלה⁹⁵ הש"י יוכני לישוב פה בשלי' ושהה והשקט ובטע עד בית הגאלן אמן" (דף 184 א, בשוליים התחרותים; רשות אחר מדור בדף א).
- (16) תע"ג (1710): "החותמת קלונימוס בן יצחק בץ, ר'ח אירע תע"ג" (כ"ב, דף 219 ב).
- (17) תע"ב (1712): "אני למוד!⁹⁶ באן חונת אצל כהර ר'ה חון פה ק' ווירמיישא נכתבה בורו"ר ד' טין תע"ב אני דוד [...] בבל בן כהיר מרוכבי... מ'ק מהנהיים" (דף 224 ב).
- (18) תע"ג (1733/4) — תקע"ט (1818/9): "קלונימוס... סול' מילק ליסא מזרימות פולין גודל..." ש"ץ בק' ווירמיישא, כח אלול תצע"ט (כ"ב, דף 668).
- (19) תקל"ד (1773/4) — תקע"ט (1818/9): "חיים בן כהיר יעקב סג"ל ש"ץ בק' ווירשא", שהיה שליח-יבירר בווומס מ"שנת תקל"ד עד תקע"ט, "זיהרי נני בן שביעים שנה" (כ"ב, דף 152).
- (20) תקס"ט (1809): "אני הנק' מאיר בן לא"א ליב ז"ל... ש"ץ... בק' ואורמש בשנת תקס"ט לפ"ק" (דף 185 ב); "ה'ק' מאיר בן ליב ז"ל... יומ' ד' בג' אדר תקס"ט לפ"ק" (דף 1).
- (21) תר"ג (1842): "יוסף יעכל' חון בא"א הה'ר יצחק הכהן", ווירמיישא, ערבית יומ"הכפרורים תר"ג (כ"ב, דף 66).
- (22) תר"ג (1852): "משה בן דוד, שהתפלל תפילה מוסף בראשית השנה ובווערטה-הכפרורים תר"ג" (כ"ב, דף 120).
- רישומים ללא ציוני תאריך:
- (23) אני הקטן אלוי המשורר אצל איצק" (כ"ב, דף 208 ב).
- (24) "ע'זחך בר חיים בן המכונה איצק" (דף 184 ב).
- (25) "מרדכי... בן אשר אנסל" (שם).
- (26) "גנפטל"⁹⁷ (דף 184 א). רישום כתוע בשוליים העליונים לפני מעלה).
- (27) "דוד ביר אריין ה' ליבש בר ר'ם מקעשינא אודרטסא" (שם; בשוליים החיזוניים כתפו מעלה, בכוכבה מחרובעת מאוד באאותות חוללות).
- (28) "שמשון" (דף 184 ב).
- (29) "נרטן בר קילניומו" (שם).
- (30) "אליל' בלא"א... יעקב וויס מ'ק היגרלך"⁹⁸ (שם).
- (31) אני עקיבה בן לא"א טובה טגל ש' עפשטיין שליט פה ק' ווירמיישא" (דף 1).
- (32) אני אליל' בן כהיר ברוך סgal" (שם).
- (33) רישומים מירושלים מידי יודה" (דף 175 ב; במאופף).
- הकפת גופי אותיות או חלק מגופי אותיות שהו בתוכותם בדיו אדרומה, בעיקר היבוט-פניהם, בין דפים 1119–1122, א. 122. יד גסה, מאוחרת מז'-הסתם, הקיפה בקולם את האותיות "שם" בתיבות הפתיחה הגדולה "ליל שמורים", שנכתבו בדיו אדרומה בדף 41, ואיתריה בסרט את חלליהן.
- (1) ייחוב אירום והטפה כתורת לאירום אחדים נספו בתוכותם בכתיבותם הרוחות זעירות. העזינים "סקל" וישראל" בתוך כתוב המאניסיים באירום בראש המחוור (דף 1 ב) נספו בכתיבה מאוחרת למדי. בשער המחוור של הוירט לומ' א' של שבויות "אדון אמרני" (דף 11 א), שענינו מעמד מותן הוירט, הדמיות בעלות ראש אש"ר הציפורים מהזוקות בידין מעין מגילות הדרין עליה שוכבו בכתב הדרות, שרובן מטוושתות הום, אך מרדריוון עליה שנכתבו שם הירבות. כתוב זה הדרות ומושול תוך הairo של תיבת הפתיחה "יסופרי" שבדף 95, ואשר סגנו דומה לסגנון הכתיבה הדרות של הסופר שמהה, כאמור לעיל בסעיף ב. הכתובות "אלעורה הכהן" (בדף 21 א) מעל ציר דמותה השורחת צדי תיבת-הפתיחה "אום", שלאעה האחר מצוירת פורה אדרומה, כתובותם מושוב בעגלת הדרות הטקסט. אך דומה, שאלוי היה לא נכתבה בידי הסופר.
- בראשי עמודים שונים הופיעו דדים מאוחרות כתורות: "וינר לשבת הגדל" (בדפים 334, 36–38), "מעירב ליל ראשון של פסח" (בדף 41 א). הנה נכתבו בכתביה הדרות "מעירב; מעירב ליל שני של פסח" (בדף 45 א), "וינר לפסח ליום רבנן של שבאות" (בדף 49 א). בדיו צהבהה שנמחטה במקצת, "ליום ראשון של שבאות" (בדפים 111, 112 א), והללו נכתבו בכתב מרובע מאוחר מדי.
- (2) רישומים חזים ומשמשים במקומות אוחדים במחוור, בעיקר בעמודים שנוטרו ריקם בראש המחוור (דף 1 א), בסוף החלק הליטורגי (דף 184 ב) ובסוף המחוור (דף 224 ב). תיעדו חוגים שהשתמשו במוחור את דבר היהודים שליח-ציבור, אם בכתב רישום מפורט על-ארות מזאדים וממס, אם ציון גויאר של שם או חזהם. רוב הירשומים והצזנים הללו הם ממופרש מידי שם, יוצא, צעינוי שמות וחוזינות בלבד היו עשוים להיכתב בס ידי שמי בית-הכנסת.
- במקצת מז' הירשומים נזכר היהוללה שבה שמש שליח-ציבור, ובכל הירשומים הללו היא קהילת ורמס. ספר ניכר מן החשובות מעתה מונחה לפענו כלל. הירשומים הרבים שבדף 184 ב בערך צוינו תאריך להן מובאים, בסדר כרונולוגי, רישומי החזים שיש בהם צוינו תאריך קריים, ולאחריהם רישומים ללא תאריכים. רישומי החזים יויה, שנוטפו בפרק ב' של המחוור, שלובו בראשימה שלhalten אגב העין כ"ב.
- (1) שכ"ז (1565/6): "שאלתי מא"מ החסיד מה'ר' ואלף חון ז"ל מ'ק פראג... נאם ישע' חון דק' ווירמיישא יע'ו שכ'ו לפ"ק" (כ"ב, דף 16; הערת דומה בחתימתו גם כ"ב, דף 47).
- (2) של'ה (1574/5): "קלונימוס... הלו שלייט" א... חון בק' ווירמיישא... בשלה לפ"ק" (דף 184 ב).
- (3) שם?⁹⁹ (1588): "אנן יוסף בן לא"א יהודה ז"ל מדינת... יומ' א'... חונכה שמ"ט" (שם).
- (4) שנ'ב (1591/2): רישומים מטוושתים של שלושה חזים, לפחות, בני משפחת "וואט", אדר מהם משנת שנ'ב" (שם).
- (5) שיש (1599/1600): רישום מטוושת של חולטן (שם).
- (6) שיש'ה (1604/5): "...ל' בשר מעון ולה'ה המכונה הרץ לונ... פ' מארץ העסין... שס'ה לפ"ק" (שם).
- (7) תי"ב (1652): "דוד טעלבי בר אלחנן של'יט בכרך מ'ק הענגה¹⁰⁰ היהו... ופרשת שקלים תי"ב לפ"ק" (שם).

לפי הרשות שלஅחרי, המתייחס אליו רואה להלן, מס' 13).

הדייטו, תכ"י לפ"ק.

הדייטו, תס"ח לפ"ק.

הדייטו, תע' ל"ק, קרבו לודאי, רישום מס' 18 הוא מיר.

Z. Avneri, *Germania Judaica*, II, Tübingen 1968, p. 316; Haigerloch

היא Hanau הסמוכה לפריינקפורט.

M. Biann, *Germania Judaica*, I, Breslau 1934, pp. 61–63.

רישום זה מייד, כי רישומות אלו נכתבו לאו וווקא בידי חזים. הרישום נכתב באותו הזמן שכתב הירשם הקודם לא היה חן.

בכעולם לשיקום כתבי-יד מערירם, אשר ביקר בירושלים על-פי הזמנה בית הספרים. באירועה של הספרייה הלאומית האסטרטורת שוקמו בסוף שנת 1981 עשרה דפים מעוררים, שהו פגועים במיזוח, המכון לשיקום של ספרייה ציבורית ביפוי של דפוף, וכטו. מלאכת השיקום של המוזיאון, ולאחר שיקומו נקבעה הריבונות קונגרסוני הסתיימה בשנת 1982, ולآخر שיקומו צללים מהוחר או לצריך מהוחר פאקסימיליות זו.

ו. תיאור קודיקולוגיו של המחזור

החותם

המחוזר נכתב על-גביו גלוונות קל. בעת העתקת המחוור היה קף' חומר הכתיביה היחיד בגרמניה. בדף הקלף של המחוור מופיעים החירצ'ים החוריום; אלה היו בהם מלחתילה, כגון בדפים 85, 76, 60, 9 (שני חורים). בדף 180, 119, 109, 89, 87 מוצאת מן החוריום היו מוטולאים בעת כתיבת המחוור, אלא שטלאים אלו לא שרדו, ונותרו רק הקבטים של תפידי הטלאים סביב' הדרכ' 83 ניתן להבחין בהטלאה של חור לא לטרפה.

דרפ'ים שונים נקבעו מרוצעת הזרות. בין החלק העליון של דף 110, חלקו התחתון של דף 179, ודף 186 החתו'ן לארכו. בין נירומים קבועים בשולי'ם מחרוזים. בדפים 176–154 נזהר, גם לאחר שיוקם כתבי'ה, בתמי' חלב עלל'נו עמודרים מתרך סדר תשעה באב, ועללה מהם עדות "ארכיאולוגית".

ונדריך להמניג אשבינו – שמקורות המתועדים קדורים בדור הראשון, ככל' הנראה, מהתהוו' כקופת המחוור – להתפלל בערב השעה באב לאורו שנ' אחד, שדרלך סמוך למחוור של שיליח' האכיבור,¹⁰³ מנהג המתועד גם בספר ¹⁰⁴.

כל אחד מושנו הצדדים של עור הבהיר השכינו ממנה קלף – צד עליון שהריה מכוונה בשער, הצד תחתון, שהופך מבשר הבירה – עובד לעוזר כתיבתה. ברוב סוג הקלף שהשתמשו בהם בימי-הביניים לכתיבת טפרים עבריים השתמרו הבדלים בין שני צדי הקלף, ועוזר ננתן להבחין בין צד שורשי העיר או נקודות השער. הצד השמאלי הילך ובו הירא יוחר, ובמונח אין בו שרידי סימנים של שער. כרגע, סודו כתבייד שנכתבו על גב קלף שנשנותן להבחין בין צדי הקלף, כך שנשניהם העמודדים של כל מפתח ספר מראיהם זהה, צד שער או צד בשער לסירוגין.

בקלק שבו השתמש סופר המוזר שלוニア א' לאפשר להבחין בין שני צדי קלף של שני מראה זהה לחולטין: שניהם מחוטפסים, ולא ניתן להבחין בהם בסימנים של שרשוי השער או של נקוביו היוניים.¹⁰⁵

יעידוד מעין זה של קלף, בטכניקה המשמשה מראה זהה לחולטין לשני צדי, עיבוד אובייניו בתכנייד עבריים שנכתבו רוגמנן מן המהווים המאז'אייאיל, אמ'י הפעוטיה של טכניקה זו שם ניכרות כבר בסוף המאה

הכהן בילוי' באבן מבוכן כל הנורא בבר' מלבד נר החוץ ונור אשר אחד להדריך בו נר של החוץ אם יובנה ואחריו נור מהוריין' כל צב כל השנה.

למורות כל מונען בו בשולשון ורור, א'ו'ו', למלכת השעה באב, ס'י' תקנת' ג.

ספר המהנגי דק' רישוישן שוחזר ברבי יודה בן יוסף שהנורא קירוכם (קוררכיטים) והושלט בשנות צ'י'ב' 1631 התשטייר בידין בעתקה משנת תק'היר' 1746, עמי'.

שההרגלן לבכורה-הדרש לרבענים בברללאו': רואה אנטפנ'ן (על), עלי' 142, עמי' 292-303. כתבי-היד שמר יהוּס במכון היחסוטני הייחודי בואורשא, כי' 32; צילום' במכון' 1602-1602' דרכ' בר' ע'ב. בין מנהג תעשיה באב, נאמר שם: יומכין כל הנורא בכיבת' הנטב'ן' אפיקול' נורו'ת המתפרק נורו'ת שאנור החוץ והוא רחט חוץ' ב' נירות אוד לפנ' החוץ'ן' להדרליך גור' של צב' כהה'.

קר לעותם בירורית נטורו' שירידים של שורשי השער, כגון בגללון הדפים 145C/144K.

M. Beit-Arié, *Hebrew Codicology – Tentative Typology of Technical Practices Employed in Hebrew Dated Medieval Manuscripts*, Jerusalem 1981, pp. 22–25.
הדריך (תירט'ר).
תירט'ר (תירט'ר).

רשימות החזינים מעידות על רציפות השימוש במחוור בבית-הכנסת של קהילת ורמסט פוחת משנת 1565/6 ואילך. המחוור היה בבית-הכנסת הגדול של הקהילה עד "ליל הבדולח". ב-9 בנובמבר 1938 הועלה בית-הכנסת העתיק של קהילת ורמסט באש ונבזע על ידי פורעים נאצים. מיד לאחר העצת בית-הכנסת נסחה ד"ר פרדריך מאילרט, שהיה מנהל מכון התברונות וארכיאני העיר, ובתווך תפיקו אחראיו לארכיאונים ולממוואנטים מוצגים במוזיאון היהודי שברודוור בית-הכנסת, ושל ארכיאון הקהילה, שהיה שומר במשדי הקהילה הסמוכים לבית-הכנסת. שלא נפצעו בהצתה נשרפו, וכי המוצגים היו ברודוור של בית-הכנסת נשרפו, וכי ארכיאון הקהילה נעלם. בעזרת עיריות ורמסט ומיניסטרון מדינת הסן נסחה ד"ר אילרט להתקנות על עקיי הארכיאון, אך לא תועזota. בקץ של שנת 1943, בערך, חיפש המשרד הראשי של הגסטapo בראומנשטייטס טומאס מטהיים לרק. הוא הוזמן לארכיאון הדוכאס בראומנשטייט, והוא, מורתה הארכיאון, התקבש להזמין עירומה של בתבייז. ד"ר אילרט בחן מידי, כי לפניו ארכיאון הקהילה היהודית בורותם, ובכללו גם שני הרכיבים של המחוור. ד"ר אילרט העלה להזיא את כל החומר ממורטפי הגסטאפו ורק כדי הסתמכות אישית, להעיבו ולאחסנו באחד מצריחי הקאנדרלאה של העיר Dom St. Peter. בזות שמריהם של כרכ' המחוור באנדרלאה ניצל המחוור גם מהפצצות העיר על ידי בנות הברית.

בשנת 1956 החל להתגדל משאי-ומון בין משלחת ישראל בגרמניה, והסני' הפראנסית (Branche Française) של הארגון היהודי, ה-*Jewish Trust Corporation*, for Germany, ד"ר אלכס ביבין (גנו מנהל הארכיאון החזוני במושב ירושלים) ומר דניאל יעקב כהן (מניח הארכיאון הכללי לתולדות ישראל), מכאן, לבני רשותות גמוניות שונות, מכאן, בדור העברת ארכיאון הקהילה היהודית של ווומס לישראל. ד"ר ביבין ומר כהן התקבשו על-ידי ד"ר קוטר ד' ורמן, מנהל בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי, לנחל משאי-ומן גם על העברת הכריכי המחוור מבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים. ב-2 באוקטובר 1956 נחתם בכלן הסכם על-אדות העברות הארכיאון והמוחור לשראאל. ביום 19 בדצמבר 1956 אישר הנטקסם על-ידי עיריית ורמסט. ביום 14 מרץ 1957 הועבר החומר לידי משלחת ישראל בגרמניה, ובכבודו שלושה דוחרים, בערך, העבר לישראאל.¹⁰⁰

ברכי המחוור נמסרו לבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי, ארכיאון הקהילה הנ麝 לארכיאון הכללי לתולדות ישראל (זום) הארכיאון המרכזיא לתולדות העם היהודי). ושדרי חמישה ספרי תורה, שניצלו מהירות בית-הכנסת על-ידי ד"ר אילרט, נמסרו למושרד הדתות.¹⁰¹

השינוי בטכנית הנקוב באשכנז, ובעיר גרגומניה, הייתה כרוכה בשינוי בעיבוד הקולף, גם בשינוי אופן השירות ובמ班车ר הרשות. כתבירה זו הקודומים נקבעו על-גבי קולף שנשתמרו בו החברלים הטבעיים בין שני צדדי, נקבעו בשוליהם החיצוניים בלבד וושרטטו בעורות חוט על-גבי צד השער בלבד של הגילון הפירוש, אליו כתבירה זו שהוקם בשיטה החדשנה נקבעו על-גבי קלף שעוכב בצדורה שוויותה מראה זהה לשון העדרים, נקבעו בשוליהם החיצוניים והפנימיים כאחד, וכל עמודו ועמדו שורטט בעפרון.¹²³

כתב-היד האשכנזי הקודום ביותר שכלו הופק בטכנית חדשנה הללו הוא ביר טרונטו והדור לעיל, שנכתב בשנת 1264; מהוחר וורטס, שנכתב שmono נאים לאחר-מקן, הוא אחד מכתבי-היד הדקדומים שהופיעו בשלימות בשיטה החדשנה.

אמנם קשחה להבחין בשירותו האופקי ובהתווית קווי-השוליות האנגנסים בעמודי המഴוז, אך עדין ניתן למצא בו שיורי שירות קלושים, ועל-פי שרדים אלו ברור, שהשירות נעשה במפרון שחרה ריך, כפי שביתן לראות בבירו כאשר מתבוננים בשידי השירות מבעד לצוכיות מגדלת. שרידי השירות ניכרים, למשל, בדפים 141, 121, 134, 120, 145, 149, 150, 151, 150, ובאופן ברור יותר בעמודי החלק המקראי, למשל בדפים 191, 192, 201, 202. האפנון שבוח השמשו כבוריך-היד בתבונת ממי-הברנים היה עפרון מכתתי, והרבכוב היה שלושה קליקים של עופרת ובלק חד של אדר.¹²⁴ בהמלח העתים יש שרישוםנו מהו כליל או מזרה רבה מעמודיו הקלף, כמו שאנו מוצאים במחוזר, כגון בדפים 52ב-52ב, שבהם שרידי השירות נקבעו נאילו געשו חריטה על-ידי מכשיר חך.

פְּרָטִים רַבִּים שָׁכְנָתָבוּ בַּעֲמֹדוֹ פְּרוֹזֶה. תְּבָלוּתֵי הַצְּבָאָה הַשְׁכִּינָה, וְזֹן יְנוּטוֹת לְהַתְּמִינָה לְשָׁנִים: תְּחִבּוֹלָות
שָׁבָאמָצְעָנָן מִלְּאָהָרָן אֶת הַשּׂוֹרָה עַד לְקוֹרְשָׁוְלִים, וְתְּחִבּוֹלָה
הַגְּדוּלָה וְהַרְחִיבָה מִרְחָשָׁוְלִים.

(א) תחביבות למליל השווה
באשר הגע הסופר בתקתו סמרק לטוף השורה ונוכח לדעת, כי לאחר
השוויה נסחוב את החומרה עידין עתיד להישייר בין סופה לבין קור
השליליים המשמאליל חילך רך, אשר רוחבו קען מכדי כתיבת תיבת הנוספה, נהג
ולטבבש תחתם ומתקהרלוון שלhalbן או איזו יתרה.

- 1) הרחבות ותוסיות אחרוניות במללה האחורה. – בכואו לנקוט עלויות צורתה האור או להדottaות לאות אס היתה הרחבה גורמת להחריב את אותיות גימ"ל, זי'ן, יוד'ן וכן סופיות, שאליל היה מרחיבן צורותיהן מידותן לצורת האות ריש', ולא את אותיות טית', מ"ם פשיטה עי'ן, פ"א פשיטה וצדר' פשיטה, שאינן נוחות להרחבת. האותיות הרחבות השכחות ביחס לבתיותם של סופר המחוור דן אותיות א' ד' כבמסורת המאוחרות של כתיבת ספר 135.

המזהיר ובוטוי השורתי של עמודות הטקסטים המקראיים. ואה, למשל, דף 40, שם וופיע התחכלה בטופי שורת לא מעשוש (מ"ס סופית בסוף שורה 3, ה"א בסוף שורה 6, אל"ב בסוף שורה 7, ר"יש בסוף שורה 14, דל"ת בסוף שורה 15, תי"ו בסוף שורה 16, דל"ת בסוף שורה 17, ר"יש בסוף שורה 21, מ"ס סופית בסוף שורה 24, פ"א סופית בסוף שורה 25), או דף 43, שבוטוי שורותיו מורכבות אחוריות אלה"ם בלבד (אל"ג בסופי שורות 9, 15, 2, 1; תי"ו בסוף שורה 13; למ"ד בסוף שורה 11; ה"א בסוף שורה 12).

מזהה מושבם ברכבל מרווחת האחרונה; ברם, אם האות האחרונה או שטיינרין ניתנתה להרבה, רוחיב הסופר את קומת להן; ואילו, למשל, דף 22, שורה 22 (קו"ף שלפני י"ד); דף 33, שורה 2 (ת"י שלפני י"ז וו"ד); דף 353, שורה 4 ("ולית" שלפני ו"ז ונו"ז סופית). אולם יש ששליט סופר מרחיב את קומת האחורונה לאות אחרונה גם כאשר האות האחורונה ירינהת להרבה, כדוגמת דף 81, טו שורה 24 (אל"ף שלפני ל"ט).

פ'– פשיטה מהרונית עשויה לזרום מלחמה לכף' פשיטה. אך נון פונט שואה איננה מלחמה
דר' כלכלן, אך גנטה מלחמת קורסוב בקורסיס, וכך אין לנו מלחמה לכף' פשיטה ועוד. למשל,
דר' 33, שר' יגון, שאותם פשיטות לא הוליכו לפוי' דודו והר' הוליך את האות
אתגרונה אצטן למלים. לרבות להבנה של אוניברסיטת שין, שאל' דוא' אוניברסיטה, היא ברורה ביטוח;
ראת. לא, לפחות, ב-18 בעמ' 33, שורה 17.

הנוגה להחריב את דואותיה האחזריות בשורה בכתיבת ספר תורה מהתוור לארשונה, כבל הדעת, ואל מען מבון בן שמעה המאכזרי (ברובנסן, 1249-1316) בספר קרייטס, מה הורות מ הרשל, ירושלים תשוחת, עט' סב: י"ז: אין יונן יכול בפנימיות השטה אלא שיתים והוא צרך דלעיאין ג' איזוטה וחוצה היה אל ששה שן כל מאן מוקם פניו ומאריך באחותה שלפני תבה ווע שיגיעו לטרוף והשיטה. דרבו המתמואר מתייחסת לדבורי הביריתא בתמלוד הכלבי: מונען הנון לריבת בוש אונאותו, לא יתרכז בדורות ברוך רוחו וועלחוין, לא שולש בענור רוחו והשיטה חוץ, ר' נינה, לא איזוטה לבין והדפים, אלא חור וויבור תחילה השיטה' (מנחות לע' ע"א-ע"ב). לא לאריך את אונאותיה היה בינוור לריבת אונאותו ואפלואו אונאותו הפסוקה. המכבים, משנה והרזה, הלוטס ספר תורה ז', פוסק: מנין הדקים פניו ובוינר מוחלט השיטה'. בטל אונאותו מינימום, מאי אויר, למדן מורה טרומטורה. מסוך בפירוש: אבל למשך האונאות וועלשות גודלות עד סוף השיטה אסורה. איסור מפורש על הרחבות האונאות רצין לול בלשון עשו, י"ד. הקוטן ספר תורה, ר' רענן: אם אין כיד' להבוכו (אונאותו) בתוך הרף והדק המקום חלק לאו יושך האונאות לשעות גודלות מחברתן כיד' למלאות עד סוף הדקה. ק' בפערו ההלות בהבוכת סתס מאונאותו ווירם מוצאים ואן דיעוון על הנוגה להחריב את דואותיה גודל. עדויות המובאות בהרטס'מה. ראה, למשל, בפירושו על זונה הנולסונית, נין זונה, פראגא קראט'ב, ע"ג: ע"ג שער מלחמתה הום אף-ה' ר' ק' ר' ת' וילעומדים מיט חטוי... ואם בדריבות קאנט'ב, השוואו ננדבייך יצחוך במכברגן, מלאתכת שמיים, אלטאנז תוריין, כל' בא: ב' (ו' מגן ע' עא) על מסורת אחרת של רוחות תחומיות רותה-רוה, והערתו הסבירית יוזוב מואד שעיל עיטר להאריך שם אונאותה מהשורש אונאותה בז' קאנט'ב, ע"ג: ע"ג שער מלחמתה.

השוליות מאוכנים ווישרומות בדפים נודדים בלבד; ועל חיתוכם של השוליות הפנימיות, שבכם אמנים נתנו לנו הגקבים להדרכת שרטוט השורות במרקח ניכר מסקעה הדף, ולכאורה מידת חיתוכם לאורח ההפזרות הגליגיות לדפים נודדים היהת מועරת עזרות־שוליות תחוכת שנכתבו בהם, בוגן דף 222. חיתוכם של השוליות לא סינה כליל את הפופורציותות שכון שיח העמוד, או הגילין, בין שטח הטקסט הכתוב, ומונע מתנו להושפין, אלא אף יעזור את העימוד של החשתה הכתוב ומונע מתנו לעמוד על העקרונות אסתטיים והגיאומטריים של עימודו של הטספור, לפי שהשוליות לא נחתכו בעוריה אחדידה. אמנם ממידה החיצוניים של דפי המחרוז לאחר חיתוכיהם אוחזים למדויים 378–373 מ"מ¹²⁸ ומשתנים בגבולות של שני ס"מ. בערך, לפיקר מנגנון לבchan את פופורציותות העימוד של המחויר, ולהשווות לפופורציותות ולמלודים גיאומטריים של שעמו נהיים בכחבי־היד של יהובנייט.¹²⁹ באופן כלל־עדין ניתן להבחנן, כי רוחב השוליות התחתוניות עליה בהרבה על רוחב השוליות הפנימיות, כנהוג בכל כחבי־היד העבריים. אך רוחבי השוליות הפנימיות אינם ולפעמים אף דווקים יותר מרוחבי השוליות החיצוניתם, שלאดรיכי העבריים,¹³⁰ אך ללא ספק

נכתבו השולטים החיצוניים במדיה יזרו מ شأن חכמו הפנימיים.¹³⁰ היחסים בין רוחם השუש הכתוב לבן ארכוייציבים למדוי, למורתו הסיטויות הקטלות באחריותם של השחש הכרוב, בעיקר ב迈向ם האורן מ"מ בוגר המחוור: 284-293 מ"מ בוגר 2015-2021 מ"מ¹³¹ בוגר כהעיטה המקראית. הדיט שבעי רוחם השוש הכתוב לבן ארכוי הוא גערן, בעמודיו המחוור, ר. 7.6 בערך, בעמודיו ההלך מפרקאי.¹³²

5. התחבולות לשמרות קו-השוללים השמאלי

שרוט קורה-שולים המשמאלי תוחם את גבולות השורות. אך אין במשמעותו כל דבר מה שכתוב בכתב עברי אכן מתייחס לה. המהו של הכתוב בכתב העברי, שלא כמשמעותם האלטינית, השתדל מואוד להפיך בהרבעתוקם לשורת שתהיה אחדות בכל-האפשר, להימנע מחירגות בבליטות מעבר לקו-השולים המשמאלי, למלא את השורות עד סוף ובאופן שמשו על העימוד האחד של הספר. לעומת זה, המעתיקים ימי-הביבנים מיזוגו חל של החובלות, מזקן משותפות לmorphisms הייאו-תרבותיים, מזקן יהדותו למרחוב זה או אחר.¹³² גם סופו של מהחוור ורומנס נקט אמצעים שונים כדי לכתחבב שורות אחדות באורך, פחוס או יותר, וכדי לשמור על קורה-שולים בסופו השורות, למעט ווותם קשיטים

¹²⁸ “La mise en page” של פרופורציות ומחלים גיאומטריים אלו בכתב ייד לאטיניים ראה החלק

¹⁰ בספר: J. Gillisen, *Prolegomènes à la codicologie*, Gand 1977, pp. 123–244.

לע"פ פרוטוריה עתומה המושג המכובד בברבורי לאינו מילאנו
 (כ"י אристו, *ספריה לאומנות*, 1.1884), שיעורו של שליטים העולמים מזכיר ליחות שנו
 שלשים משערו של שליטים מהתקופה (הניאון), שיעורו של שליטים העולמים הופיעים ימי-
 לשמש משערו של שליטים העולמים. וזה הרוח להווך הדף עלי' פט מוכן וה הוא
 5. 4
 שערו של שליטים מהתקופה ההיאנום הוא חלק אחד של שערו האודר. ראה F. K. Rand, *The Earliest Book of Tours (Studies in the Script of Tours, II)*, Cambridge

(Mass.) 1934, p. 88
שוויל – איקוסטורי שורש עתיק שמהה הטופר וקצוץ במדיה קתנה הבהה וחור משקענו של
המוחו, ושרים על פטריות העיתום של הסופר. ממויר כי איקוסטורי גודל
ברובם ממכמי המחוון: 550-385^{מ' מ' מ'}. רוחב השולדים התהווים בדולפין כשל מחובב
שלישים עלילניים 120^{מ' מ' מ'}. רוחב השולדים החזירים גדל בשני ארכזים

¹³ פירושכיתנות שנות נמצאו בכטיריה המורחים של המקרא. ראה "Codicological and Palaeographical Description", in: *The Damascus Pentateuch* (תל אביב, 1985) עמ' 55.

¹⁵ סקירה מפורטת על החוברות אלר' ראה: בית-אריה, עמי, 87–103. שרשיה של מסורת זו

נעצרים בכוון לאריסר על החירוגים גודלות מעבר לקו זה שולחים בכחיטה ספר תורה (השווה תלמוד בבבלי, מהותן לעלי-עב, להלן, הערכה 134), אך נעצרנו של תחביבינו אחדות בבר יקרים בגמילתו ים הגללה.

במהלכו ואה החול לחשוש מעתיקום עירום בראאה רק בשלה מאהה ה' (ואויל S.A. Birnbaum, *The Hebrew Scripts*, I, Leiden 1971, cols. 173-174 קלוני בפירוש ואה לאורה רונה: "écriture sur pierre et écriture sur parchemin". *La Revue du Louvre et des Musées de France*, IV (1983), pp. 250-251 Colette Sirat, *Les tablettes égyptiennes et leur écriture* על הדשנו אונטילריאטה שערת על רוחה האותנית, נס: *papyrus en caractères hébreux trouvés en Égypte*, Paris 1983, pp. 72, 75

פאליאוגרפיה וקורדיולוגיה

אליטשטיים הבודדים בינויהם; ראה, למשל, את המילויים הגראפיים
שבסתופי השורות 3, 5, 10, 11, 17 בדף 6ב, או בסופי השורות 12, 13, 23, 26.
דף 6א.

למאנשל דרבן 222, שורה 16. אילינוי הגרافي עשו לבודא את חתובלה ייחידה למילוי סוף השורה, או בסופו של התהובלות של התהובלות המלה הסטוכחה, כגון בדף 2ב (שורה אהרון), דף A25 (שורות 2, 3). במקרים אלו יש שהamilוי הגרافي נכתב כמחובר לאות האחזרונה של התהובלות המלה הסטוכחה, ועקב זאת צורתו משתנה; ראה,

(ב) תחכלה להציג מחריגת מעבר לקו-השולים
 ואינה עולה על כתיבתאות אחת וושתי אותיות ממעבר לקו-השולים
 השמאלי; אלה נכתבות בדרך כלל בעורה מכובצת. במקרים מסוימים
 סופי ההפילות, כאשר הגע הסופר לסופה של השורה ארך אחדים,
 נמנע הספר מהעתיקן להעתיק עוד מלא שלמה אחת או שתיים, וכך הרוחה נספה
 לא כתבן מעל סוף הרוחה מבאורך לפחות מעלה: «אוֹהֶן
 קְרָבֵטִים אַתְּ שָׂוָה (17), אַתְּ שָׂוָה (10), אַתְּ בְּשָׂוָה (5)
 שָׂוָה (22), אַתְּ שָׂוָה (16), אַתְּ שָׂוָה (18), אַתְּ שָׂוָה (25), אַתְּ בְּשָׂוָה
 (2), בסוף שניים מחייב המחוור כתוב הספר בזורה זאת או רבע מילס מעל
 השורה האחרון (בדף 155 ובדף 184). בעותה תחכלה זאת, שנגאג
 מעבר לקו-השולים ואך ורק בין מעתיקים אשבויים,¹³⁸ נמנע הספר מהעה במידה ניכרת.
 ואשר על אורך האחד של השורה.

יז'ור הסופר וכחוב את המלה בשילומוה.¹³⁶ מעל האות האחרונה (ולעתים מעל האות ש לפניה) סמן הסופר בזרק-כלל קו קצרץ מאונך דרך שהוא מסמן מל' מקוצרה. אולם ניתן להבחין בקבילות בין התחלות מילים אלו, שכן אין אלא גראטיט למל'יו השורה, בין מלים מקוצרות, שנסמנו באופן זהה, לפחות שהתחלה של המלים הלו' כסוי שורה כבוקן לא נוקדו עליי הנגן. מספר האותיות של המלה הסמוכה שכותב העממיין אינו קבוע, והוא מותנה בשיעורו של הרוחז שנוצר על קוץ' השלילים ובהתלותו של המעתיק אם להשתמש בחכובלו זו ובלבד ואם לצרף אליה תחכובלה אחרת (ראה להלן), לפיקר מספר האותיות עשוי לנوع מאות אחת בלבד עד מרבית אותיותיה של המלה הסמוכה.

בסוף שורות 2, 29, 28, 23, 15, 10, 8, 4, 3

לעתים נהג המעתיק, בדרך כלל בכתוב את האות האחורונה של התחלה המלאה והסמכה, שוואות מרובות, לשרבב למילוי הדשה, שלא בשילומיהם, אלא בעוראה מוקטעת, עם שהוא משמש חלק ממשנה. נהוג זה חל על האותיות אל-פ' (למשל, דף 227, סוף שורה 23), מ"ט (למשל, דף 24, סוף שורה 23), עי'ין (למשל, דף 275, סוף שורה 24), פ"א (למשל, דף 82, אס, סוף שורה 20) ושיעין (למשל, דף 226, סוף שורה 13).

(3) מילוי גראפי. – הסופר מרובה לשרכב בסופו שורות צורות גראפיות שאינן אותיות כי אם מלאות השוויה עד לקרה שלולים. טיפוס הוצאות של מילויים אלו אופייניים למעתיקום בני אשכנז. ניתן להבחין בשני טיפוסים עיקריים של צורות אלו: אחד, השכיח יותר, דוגמת המילוי הגראפי שבסוף השורה האחרונה בדף ו, והאחר, דוגמת המילוי שבסוף שורה 17 בדף 3. אולם הוואריציות של שני הטיפוסים רבות, עד כי לפעמים

יש שאוריות אחריות נכתבות בסופי התהילים מליט בצדורה מכובצת, כגון צדי ברך א, עמודה, 2, סוף שורה 25; בית ברך א, סוף שורה 26; קוּרֵך שרגלה קדרה ברך א, 209

הכלו אף כבוי אותיות אחרונות של ההייה בסופי שורות. השווה בית-אריה,
עמ' 103 ולח' 31; ועניש, הערא, 169, על תחבולת רומה בהעתקתו של סופר מגיל פשר
חרבון מומלץ מרבר גרביה.

136

החולות השימוש של תחבולה וזופטן להתחלות והשימוש של תחביבת הרחבות האתניות, כגון ריקון שששיה קורטס ורנלה, ליפ' שאנון אנטון איזמאילוב שבמשך שנים אחדים האיגריאון שזרו מוקטן מודר ורבכני, באגדת ביט משב' (הוועה בעית אידרא, עט', 89). על תחביבלו' ז' ובצחובת הדיווחיות מערצת ראה סיירואט (עליל, העירה עט', 133). על השם השם תחביבלו' ז' והוא הופיע גם באגדות רוסיות ופולניות ראייאן דראטן של ר' אלרין מורה רוסט האגדיטים פון סיירואט מנקטת לעניין ריפורט שהריבריון במנוחה שנורבה לעיל בהעיר שלפניו: פ' מא' חורר וכותב, לא הווי לה למירר חורר ביון של האחד החליט בסוף מהשיטות, פר' ר' ז' אלרין מורה רוסט האגדיטים פון סיירואט ר' ז' אונטיאן בון ברהטן והוא בוחר אבר או נווארה המ, אף על פי שאנמאנר שוי אונטיאן בון ברהטן ר' האן כון שם תביה אהיך בענעה לא יוקנה, אלחו ווכובח אברהטן בל' בראוש השיטה". ב' שיטה מוקצתת מוקטן מוקטן ר' ז' נטה. שטנה גול' ב' בנהוותה באנטיאן צ'ירשלטן, ב' ז' טרפרטן מנגון פוט' ניגיניאה ז' ב' הירוחות לצלגאל צאנטני, צ'ירשלטן, ב' ז' טרפרטן.

מלאכי בית-אריה

נספח : לוח משווה בין ספרור הדפים היישן לבין ספרור הדפים החדש

וש להעיר, כי בספרור הדפים היישן נשמרו הספרות 176 ו-177, ומושם כר' יש הפרש של שני דפים בין מספר הדפים שבתייאורים קודמים של המחוור לבן מספר הדפים בספרור החדש. בספרור היישן לא נמוך מדף בתב'היד' והוא מופיע סמוך בספרור החדש בסוגריים.

בעת שיקומו זכו דפי כתבי-היד לטדר חדש על-פי שיחזור סדרו המקורי. הסדר החדש עיקרו העברת החלק המקראי והקלופון שבטספו מראש המחוור לטרופי, והפרדת ההשלמות המאוחרות, שנכתבו על-גבי דפים או גליונות נפרדים והוא משורבבים בגוף המחוור, והוצבתן בסוף כתבי-היד. מובא בawah לוח המשווה בין ספרור הדפים היישן, שעל-פיו צוטט המחוור במקירם עד כה, לבין ספרור הדפים החדש.

חדש	ישן										
141	183	98	136	53	91	8	46	218	1		
142	184	99	137	54	92	9	47	185	2		
143	185	100	138	55	93	10	48	186	3		
144	186	101	139	56	94	11	49	187	4		
145	187	102	140	57	95	12	50	188	5		
146	188	103	141	58	96	13	51	189	6		
147	189	104	142	59	97	14	52	190	7		
148	190	105	143	60	98	15	53	191	8		
149	191	106	144	61	99	16	54	192	9		
150	192	107	145	62	100	17	55	193	10		
151	193	108	146	63	101	18	56	194	11		
152	194	219	147	64	102	19	57	195	12		
153	195	220	148	65	103	20	58	196	13		
154	196	109	149	66	104	21	59	197	14		
155	197	110	150	67	105	22	60	198	15		
156	198	111	151	68	106	23	61	199	16		
157	199	112	152	69	107	24	62	200	17		
158	200	113	153	70	108	25	63	201	18		
159	201	114	154	71	109	26	64	202	19		
160	202	115	155	72	110	27	65	203	20		
161	203	116	156	73	111	28	66	204	21		
162	204	117	157	74	112	29	67	205	22		
163	205	118	158	75	113	30	68	206	23		
164	206	119	159	76	114	31	69	207	24		
165	207	120	160	77	115	32	70	208	25		
166	208	121	161	78	116	33	71	209	26		
167	209	122	162	79	117	34	72	210	27		
168	210	123	163	80	118	35	73	211	28		
169	211	124	164	81	119	36	74	212	29		
170	212	125	165	82	120	37	75	213	30		
171	213	126	166	83	121	38	76	214	31		
172	214	127	167	84	122	39	77	215	32		
173	215	128	168	85	123	40	78	216	33		
174	216	129	169	86	124	41	79	217	34		
175	217	130	170	87	125	42	80	221	35		
176	218	131	171	88	126	43	81	222	36		
177	219	132	172	89	127	44	82	223	37		
178	220	133	173	90	128	45	83	224	38		
179	221	134	174	91	129	46	84	1	39		
180	222	135	175	92	130	47	85	2	40		
181	223	136	178	93	131	48	86	3	41		
182	224	137	179	94	132	49	87	4	42		
183	225	138	180	95	133	50	88	5	43		
184	226	139	181	96	134	51	89	6	44		
		140	182	97	135	52	90	7	45		